

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บุษยา พาสุกกรี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2560

ELDERLY WELFARE MANAGEMENT IN AYOTHAYA TOWN MUNICIPALITY,
PHAR NAKHON SI AYUTTHAYA DISTRICT, PHAR NAKHON
SI AYUTTHAYA PROVINCE

BUSSAYA PARSUGREE

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN PUBLIC ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE PATHUM THANI

2017

ใบรับรองการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่อนักศึกษา บุษยา พาสุกีรี

รหัสประจำตัว 57B53330108

ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

m.e. mha mnpj ประธาน

(อาจารย์ พลเอก ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์)

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

พล.ท. พลโท ดร. ประสาร โชค ฐะนุติ ประธาน

(อาจารย์ พลโท ดร.ประสาร โชค ฐะนุติ)

พจน กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พจนภา เตียสุธิกุล)

พนน กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชัชฌาภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย)

m.e. mha mnpj กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ พลเอก ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์)

สว ผู้ทรงคุณวุฒิ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์)

ดร.ธีรฉนิภะ ศิริโวหาร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรฉนิภะ ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 17 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ	การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อนักศึกษา	บุษยา พาสุกี
รหัสประจำตัว	57B53330108
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	อาจารย์ พลเอก ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา 3) เปรียบเทียบผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 4) เสนอแนวทางในการพัฒนางานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน ที่เลือกจากผู้สูงอายุที่เป็นประชาชนอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณตามสูตรของทาร์โร ยามาเน่ และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 3.66, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 3.83, S.D. = 0.64) รองลงมา ได้แก่ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง (\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.80) ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน (\bar{X} = 3.60, S.D. = 0.79) ด้านที่อยู่อาศัย (\bar{X} = 3.64, S.D. = 0.77) ด้านรายได้ (\bar{X} = 3.63, S.D. = 0.79) และด้านนันทนาการ (\bar{X} = 3.51, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก (r = 0.674) ด้านการวางแผนงาน (r = 0.630) ด้านการจัดองค์กร (r = 0.624) ด้านบุคลากร (r = 0.603) ด้านงบประมาณ (r = 0.578) และด้านการประสานงาน (r = 0.492) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศต่างกัน มีผลต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ

4) แนวทางในการพัฒนางานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แนวทางการพัฒนางานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีดังนี้ (1) เทศบาลควรรอออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบสภาพให้แก่ผู้สูงอายุตามชุมชน (2) สนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม และจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ (3) เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่สำรวจ พบปะพูดคุยกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาต้องการความช่วยเหลือ (4) แจกข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุผ่านสื่อกระจายข่าวภายในชุมชน (5) สนับสนุนการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และ (6) จัดตั้งศูนย์รับแจ้งปัญหาความทุกข์ยากของผู้สูงอายุในชุมชน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ เทศบาลเมืองอโยธยา

Independent Study Title	Elderly Welfare Management in Ayothaya Town Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province
Student	Bussaya Parsugree
Student ID	57B53330108
Degree	Master of Public Administration
Field of Study	Public Administration
Independent Study Advisor	General Dr.Kasemchart Naressenie

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the results of elderly welfare management in Ayothaya town municipality, 2) study the relationship between the management and the elderly welfare management performance in Ayothaya town municipality, 3) compare the elderly welfare management in Ayothaya town municipality classified by personal factors, and 4) propose guidelines for improving the elderly welfare management performance in Ayothaya town municipality. This study was a quantitative research using a sample of 334 respondents from the elderly who lived in Ayothaya town municipality. The sample size was obtained by calculations done with Taro Yamane's formula. The participants were selected by stratified random sampling. The tool for data collection was a rating scale questionnaire with a reliability of 0.97. The statistics used for the data analysis consisted of mean, standard deviation, t-test, one way ANOVA and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings were as follows:

1) The results for the elderly welfare management in Ayothaya town municipality were at a high level ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.56). Considering each aspect individually revealed that the aspect of health and curing was at the highest ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.64), followed by the aspects of society, family, care taker security and protection ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.80), service and supporting network ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.79), residence ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.77), income ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.79), and recreation ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.70), respectively.

2) The relationship between the management and the elderly welfare management performance in Ayothaya town municipality were correlated for many factors, namely directing ($r = 0.674$), planning ($r = 0.630$), organizing ($r = 0.624$), staffing ($r = 0.603$), budgeting ($r = 0.578$), and coordinating ($r = 0.492$) at the statistical significance level of 0.05.

3) The comparisons using personal factors showed that gender produced differences in the management performance in Ayothaya town municipality at the statistical significance level of 0.05. The factors age, education level, occupation and monthly income did not produce any difference.

4) The proposed guidelines for improving the elderly welfare management in Ayothaya town municipality were composed of (1) the municipalities should provide mobile service units cooperating with subdistrict health promotion hospitals, village public health volunteers and other relevant agencies for the elderly in communities, (2) they should support occupational funds and set up occupational training, (3) the officials should survey the area to contact the elderly and inquire about their problems, (4) they should provide useful information for the elderly through community broadcasting radio, (5) they should support education and learning to further develop the potential of the elderly, and (6) they should establish a center for problem registration.

Keywords: Elderly Welfare Management, Ayothaya Town Municipality

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับการสนับสนุนและความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเฉพาะ อาจารย์ พลเอก ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์ ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และอาจารย์ท่านอื่นที่เกี่ยวข้องได้ให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ผู้ศึกษาวิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ศิษย์

ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องสักการะคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้ความเมตตาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษาวิจัยด้วยดีเสมอมา ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

บุษยา พาสุกกรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ.....	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ.....	15
2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ.....	17
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสูงอายุ.....	24
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	26
2.6 บริบทเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	38
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	53
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
3.4 การตรวจคุณภาพเครื่องมือ.....	55
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	59
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	59
4.4 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการ.....	61
4.5 การวิเคราะห์การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	65
4.6 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบด้วยสถิติ t-test (Independent Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยค่าสถิติ F-test และใช้การ เปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ.....	69
4.7 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการงานสวัสดิการของ ผู้สูงอายุ โดยทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร ด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient).....	75
4.8 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขต เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	80
5.2 อภิปรายผล.....	84
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	95
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach).....	107
ภาคผนวก ค วิเคราะห์ค่า IOC ความเที่ยงตรงของเนื้อหา.....	110
ประวัติผู้วิจัย.....	115

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	รูปแบบและขั้นตอนการวางแผนตามสถานการณ์..... 32
2.2	หน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม..... 46
3.1	ตารางจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา..... 52
4.1	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ..... 59
4.2	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ..... 59
4.3	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษา..... 60
4.4	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอาชีพ..... 60
4.5	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน..... 60
4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ในภาพรวม..... 61
4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการอำนวยความสะดวก
4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนงาน..... 62
4.9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการด้านการจัดองค์กร.... 63
4.10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร..... 63
4.11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ..... 64
4.12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการ ประสานงาน..... 64
4.13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม..... 65
4.14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้าน สุขภาพและการรักษาพยาบาล..... 66
4.15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรายได้..... 66
4.16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่อยู่อาศัย..... 67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านนันทนาการ.....	67
4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้าน ความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง.....	68
4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้าน การสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน.....	69
4.20 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ.....	70
4.21 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ.....	71
4.22 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามระดับการศึกษา	72
4.23 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอาชีพ.....	73
4.24 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน..	74
4.25 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการ และการ บริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	75

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2.1	โครงสร้างองค์กรในการบริหารงานเทศบาลเมืองอโยธยา.....	45

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประชากรสูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนและสัดส่วนเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ประชากรสูงอายุจะเพิ่มจากประมาณ 5 ล้านคน ในปัจจุบันเป็นประมาณ 10 ล้านคน ในอีก 20 ปีข้างหน้า และอัตราเพิ่มของประชากรสูงอายุจะเร็วกว่า ประชากรโดยรวมทั้งหมดประมาณ 30 ล้านคน สาเหตุของการเพิ่มจำนวนประชากรสูงอายุอย่างรวดเร็ว เป็นเพราะภาวะเจริญพันธุ์ที่เคยสูงในอดีต และภาวะการณตายเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรในรุ่นที่เคยเป็นเด็ก ซึ่งเกิดมาเป็นจำนวนมากในอดีต ได้ค่อย ๆ ทอยเข้าสู่วัยแรงงาน และวัยสูงอายุในที่สุด จากนโยบายประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในอดีต รวมถึงความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี มีอายุยืนยาวขึ้น มีการศึกษา ทักษะและความรู้ดีขึ้น ผลสำเร็จดังกล่าวมีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ และอัตราประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี 2573 คนไทยเกือบ 1 ใน 4 จะเป็นประชากรผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ที่สำคัญ คือ กำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานมีแนวโน้มลดลงจนอาจจะนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานและกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ขณะเดียวกันภาระการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น ผู้สูงอายุมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยและสุขภาพมากขึ้น ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย การบริการ การดูแลด้านสุขภาพ การประกันสุขภาพ ประกันชีวิต ตลอดจนการออมเพื่อคุณภาพชีวิตในช่วงชราภาพ ฯลฯ ขณะเดียวกันแนวโน้มการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังภาวะทุพพลภาพ โรคที่มีสาเหตุมาจากการเสื่อมสภาพของอวัยวะและโรคสมองเสื่อมในผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนสูงขึ้น ซึ่งจะมีส่วนทำให้งบประมาณด้านการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

การดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุของประเทศไทย เริ่มในปี พ.ศ. 2496 ได้มีแนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคมและประชาสงเคราะห์ โดยกำหนดนโยบายที่สำคัญหลายประการในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีมีคุณภาพ ได้มีการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์ก็เพื่อลดปัญหาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุที่ยากจนไม่สามารถดูแลตนเองได้ ซึ่งสวัสดิการสังคมจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรกของผู้สูงอายุ โดยสวัสดิการสังคมนั้นหมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุจึงเป็นการให้บริการผู้สูงอายุเพื่อที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสวัสดิการในเรื่องของเบี้ยยังชีพ และด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถทำได้โดยการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการผู้สูงในชุมชน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการ

ให้บริการผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด มีลักษณะ ดังนี้ 1) ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 2) ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา 3) ศูนย์การเรียนรู้ 4) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน 5) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน และ 6) ศูนย์บริการให้คำแนะนำปรึกษา

สำหรับรายจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุในปัจจุบัน ประกอบด้วยรายจ่ายบำนาญประเภทต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) และสถานสงเคราะห์คนชรา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เงินสงเคราะห์จัดการศพ กิจกรรมการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและการส่งเสริมการใช้ศักยภาพทางสังคม และกองทุนผู้สูงอายุ (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ) ในด้านภาระงบประมาณของแต่ละชุดสวัสดิการนั้น พบว่า ค่าใช้จ่ายของสวัสดิการผู้สูงอายุในช่วงปี 2555-2564 มีจำนวน 1.7-4.6 แสนล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 1.7-5.0 และ 1.8-5.1 แสนล้านบาท ทั้งนี้ในระยะเริ่มแรกรัฐควรจัดสรรสวัสดิการช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีพได้ในระดับพื้นฐาน และหากรัฐมีรายได้มากเพียงพอจึงค่อยขยายเพิ่มสวัสดิการในภายหลัง เมื่อเทียบภาระค่าใช้จ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุเทียบกับรายได้ของภาครัฐหรือเทียบกับรายได้ประชาชาติ พบว่า หากเศรษฐกิจไทยสามารถขยายตัวได้ตามกรณีฐาน (ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี ในรูปตัวเงิน) งบประมาณสวัสดิการผู้สูงอายุจะคิดเป็นร้อยละ 7.9-10.2 ของรายได้ภาครัฐ และร้อยละ 1.6-2.4 ของรายได้ประชาชาติ โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามช่วงเวลาอย่างช้า ๆ ตามการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนของผู้สูงอายุในโครงสร้างประชากร (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2554)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (10) เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ในท้องถิ่นของตนเอง ในการสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2543) ประกอบกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญในการคุ้มครองทางสังคมให้กับผู้สูงอายุจะเน้นที่การสังเคราะห์ผู้สูงอายุเช่นกัน มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ตามมาตรา 80 กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้” มาตรา 54 กำหนดไว้ว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยมีการกำหนดมาตรฐานเพื่อการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุเฉพาะด้าน จำนวน 6 ด้าน คือ 1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2. ด้านรายได้ 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านนันทนาการ 5. ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ ในการประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของตนเอง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2543) ส่วนร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2559 ที่กำลังจะประกาศให้ใช้ ระบุว่า สิทธิในการได้รับการบริการสาธารณสุข และสวัสดิการรัฐในร่างรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ หมวด 3

สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 47-48 “มาตรา 47 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย” “มาตรา 48 สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งในการจัดการบริหารราชการแผ่นดินของไทย ส่วนราชการหรือองค์กรภาครัฐเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่โดยตรงในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด

เทศบาลเมืองอโยธยา ฝ่ายสวัสดิการสังคม กองการศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ ดังนี้ 1) การดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ได้รับการดูแลจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อพส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งได้รับการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างถูกต้อง 2) การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โดยจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุและอาสาสมัครชุมชน 3) จัดประชุมประจำเดือนเพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และ 4) การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได

ปัจจุบัน ฝ่ายสวัสดิการสังคม กองการศึกษา เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเชิงรุกลงพื้นที่เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในพื้นที่ จำนวน 23 ชุมชน เพื่อสำรวจข้อมูลและทราบปัญหาความต้องการในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้เทศบาลช่วยเหลือ ซึ่งปัญหาที่พบนั้นเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุในด้านของรายได้ที่ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาด้านสภาพที่อยู่อาศัยทรุดโทรม ที่ทางเทศบาลเข้าไปให้บริการไม่ทั่วถึง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะได้ศึกษาการบริหารจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อนำแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุให้ได้รับความสะดวกสบายตามสิทธิอันพึงมี ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาหลักที่รัฐต้องเร่งดำเนินการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุในชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผู้สูงอายุเข้าถึงการให้บริการได้ง่าย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

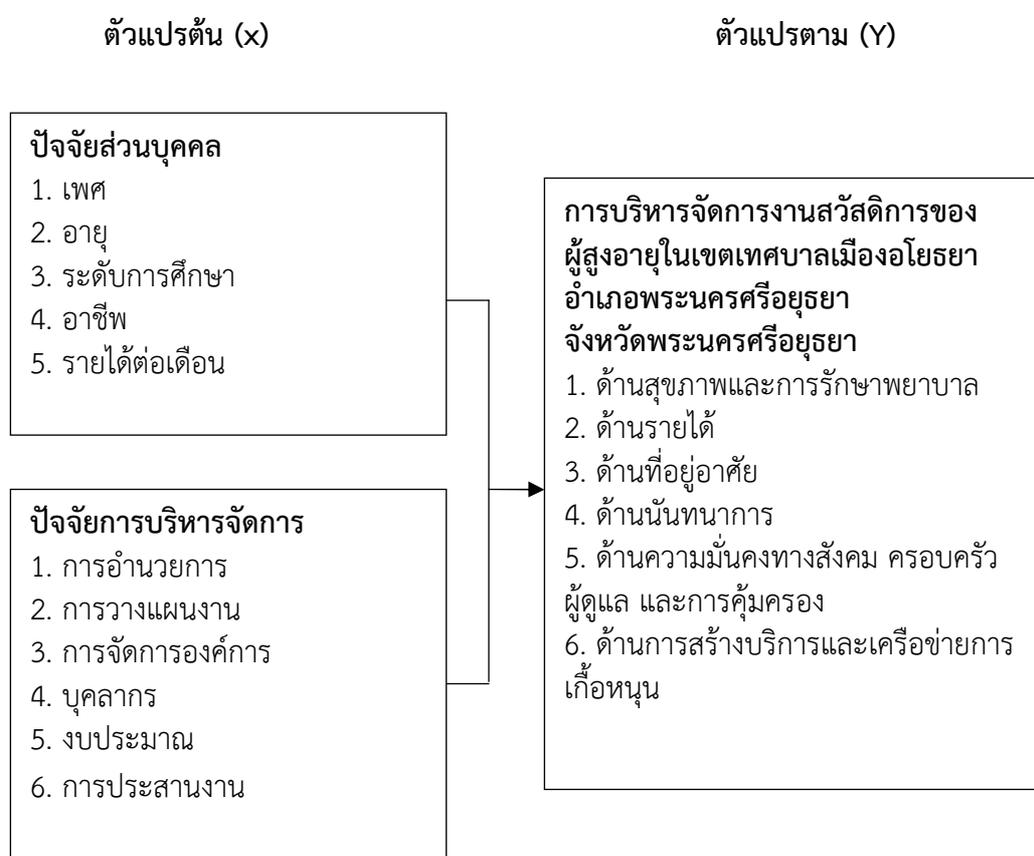
1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการ กับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1.2.4 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนางานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารของ ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อโยธยา (2540) ได้แก่ การวางแผนงาน การจัดองค์การ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารของ กุลิศ ลูเธอร์ (Gulick Luther, 1939, p.13 อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์, 2552) ได้แก่ การอำนวยความสะดวก และการประสานงาน และแนวคิดของ โบวี และคนอื่น ๆ (Bovee & et al., 1993, p.5 อ้างถึงใน อรรพรรณ ณะราช, 2546, น.41) ได้แก่ งบประมาณ และบุคลากร ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2543) ได้อธิบายถึง มาตรฐานการจัดบริการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุ 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2. ด้านรายได้ 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านนันทนาการ 5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 สมมติฐานของการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานที่ใช้ในกาศึกษาการบริหารจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พื้นที่ของเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2,027 คน คำนวณจากสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน พิเชิต ฤทธิ์จรูญ, 2544, น.140) ได้กลุ่มตัวอย่าง 334 คน

1.5.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.3.1 ตัวแปรอิสระ

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือน
- 2) ปัจจัยการบริหารจัดการ ได้แก่ การอำนวยความสะดวก การวางแผนงาน การจัดการองค์การ บุคลากร งบประมาณ และ การประสานงาน

1.5.3.2 ตัวแปรตาม

- 1) การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546)

ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ คนพิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิดทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติกำหนด

สวัสดิการผู้สูงอายุ หมายถึง แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุซึ่งประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล หมายถึง ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการรับรองและคุ้มครองด้านสุขภาพอนามัยโดยมีสิทธิเสมอภาคกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน และผู้สูงอายุที่ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาล และการบริการด้านกายภาพบำบัดจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งได้รับความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง

ด้านรายได้ หมายถึง ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการรับรองและคุ้มครองด้านการทำงานและการมีรายได้ในฐานะเป็นบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งมีการให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม และยังได้รับเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุรายเดือน รวมทั้งช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

ด้านที่อยู่อาศัย หมายถึง ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการรับรองและคุ้มครองในด้านที่อยู่อาศัย โดยรัฐต้องดำเนินการเพื่อให้บุคคลได้รับความคุ้มครองให้มีเสรีภาพในเคหสถาน ในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยสงบสุข

ด้านนันทนาการ หมายถึง ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติ

ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง หมายถึง ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีบริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำปรึกษา แก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน หมายถึง จัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

ปัจจัยการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยผู้บริหารเป็นผู้นำทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การใช้

ประโยชน์สูงสุด ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา โดยมีการประเมินผลและมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อการแก้ไข ปรับปรุงการบริหารงานให้ดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 6 ด้าน ได้แก่

การอำนวยความสะดวก หมายถึง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการสวัสดิการผู้สูงอายุ ตามที่ได้รับมอบหมาย และสามารถชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมทั้งติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้ดำเนินไปตามแผนหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

การวางแผนงาน หมายถึง เทศบาลมีการวางแผนหรือวางโครงการที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการผู้สูงอายุ ว่ามีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับ พร้อมด้วยวางแผนวิธีปฏิบัติ ระบุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ มีการกำหนดวันที่ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุที่ต้องการขอความช่วยเหลือในชุมชน จัดอบรมให้ความรู้เตรียมความพร้อมสำหรับเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ รวมทั้งกำหนดแผนงานแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุวันพุธแรกของเดือน และไม่เกินวันที่ 10 ของเดือน

การจัดการองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือของตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อประสานสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นกันไป

บุคลากร หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีจำนวนเพียงพอ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และให้บริการด้วยความสุภาพอ่อนน้อม

งบประมาณ หมายถึง เทศบาลมีงบประมาณเพียงพอในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และดำเนินการกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงมีรายได้ มีอาชีพที่เหมาะสม

การประสานงาน หมายถึง เทศบาลประสานงานระหว่างหน่วยงานกับชุมชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ปฏิบัติงานร่วมกับ รพ.สต. ให้บริการด้านรักษาพยาบาล สุขภาพอนามัย และการดูแลสุขภาพให้แข็งแรง ปฏิบัติงานร่วมกับพมจ. ให้ความช่วยเหลือด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุที่ยากจน และปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครชุมชนให้ความช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง และอาศัยอยู่ตามลำพัง เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่มีการทำงานซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน ทำให้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างกลมกลืน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้สามารถใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการจัดทำแผนการบริหารจัดการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุในอนาคตของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศ

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
- 2.3 กฎหมายที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสูงอายุ
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- 2.6 บริบทเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ

2.1.1 ความหมายของสวัสดิการสังคม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมาย “สวัสดิการสังคม” หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

กู๊ดดี (Goode, 1967, อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม, 2547) ให้ความหมายว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นระบบการให้การช่วยเหลือโดยจัดสรรให้ในรูปแบบของสิ่งของและบริการไปสู่บุคคลกลุ่มคนต่าง ๆ โดยผ่านสถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว โบสถ์ สหภาพแรงงาน รัฐ กู๊ดดี เชื่อว่า “สวัสดิการสังคม” ต้องปกป้องคุ้มครองผู้ยากไร้ ดังนั้นสวัสดิการสังคมจึงมีความหมายมากกว่าการกินดี อยู่ดี ทางเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล แต่รวมถึงความคิดในการปกป้องคุ้มครองผู้ยากไร้ เช่นเดียวกับเป็นการปกป้องสังคมจากผู้ยากไร้ด้วย

รีด (Reid, 1996, p.206 อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม, 2547) นิยาม “สวัสดิการสังคม” คือ ความคิดที่แสดงให้เห็นว่าเป็นพันธะทางจริยธรรม ทางสังคมที่จะช่วยเหลือผู้ยากไร้ในลักษณะของกิจกรรมที่จัดระบบ โดยผ่านนโยบายและแผนงานของรัฐ เพื่อตอบสนองปัญหาสังคมที่เห็นได้ เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงทางสังคม

สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงของสังคมไทย ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายโดยใช้ฐานคิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสังคมนั้น ๆ ตามมาตรฐานที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 โดยทั่วไปที่ปรากฏมี ดังนี้

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ (Area - based)

1.1 การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบของพื้นที่เป็นฐาน โดยทั่วไปเป็นการจัดตามพื้นที่ทาง ภูมิศาสตร์ พื้นที่การปกครองประเทศ เช่น ภาค จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล รูปแบบการจัดสวัสดิการลักษณะนี้ หน่วยงานในพื้นที่จะต้องมาร่วมกันจัดบริการตามภารกิจ หน้าที่ขององค์กรสวัสดิการสังคม เพื่อให้เกิดความครอบคลุม ทั่วถึง เป็นธรรม และมีมาตรฐานที่ดีด้านคุณภาพบริการ

1.2 รูปแบบสวัสดิการตามพื้นที่เป็นฐาน จึงมีข้อจำกัดต่อการเข้าถึงแหล่งบริการของกลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องแสดงหลักฐานสิทธิตามภูมิลำเนาของการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นหลัก ปัจจุบันรูปแบบนี้ จึงควรพัฒนาโดยใช้มิติอื่น ๆ มาร่วม เช่น ใช้ทั้งพื้นที่เป็นฐาน (Area - based) ร่วมกับการใช้โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ (Functional - based) และการใช้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ (Participation - based) เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการทั้งแนวตั้ง (การสั่งการจากบนลงล่าง) และแนวนราบร่วมกันที่สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ (Methods)

รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับวิธีการให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ระดับจุลภาค เช่น เฉพาะราย กลุ่มชนและชุมชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดบริการโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ขณะที่ให้บริการโดยทางอ้อมระดับมหภาค เช่น การบริหารงานองค์กรและการวิจัยก็เป็นการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น แต่โดยทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการจะเน้นที่การให้บริการเฉพาะรายมาก จึงส่งผลให้รูปแบบการจัดสวัสดิการในวิธีการอื่น ๆ ถูกให้ความสำคัญน้อยกว่ารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้ จึงต้องใช้ทั้งระดับจุลภาคร่วมกับระดับมหภาค

ปัจจุบันรูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จึงต้องมีการพัฒนาหลาย ๆ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ เน้นการบูรณาการร่วมกัน โดยเฉพาะการกระทำทางสังคม (Social Action) เช่น การรณรงค์ การผลักดัน การต่อรองกับกลไกต่าง ๆ ทางสังคม เพื่อให้เกิดรูปแบบสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น

3. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement)

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้เป็นการสร้างกระแสใหม่ กระแสทางเลือกของสังคมต่อการจัดสวัสดิการที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมที่เชื่อว่า ต้องเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้รู้จักการปกป้อง คุ้มครองสิทธิ

ของตนเอง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมก็เพื่อสร้างความตระหนักของคนในสังคมความรับผิดชอบทางสังคมร่วมกัน เช่น การใช้เครือข่าย การใช้องค์กรชุมชนเคลื่อนไหวต่อรองกับอำนาจรัฐ เป็นต้น รูปแบบนี้เชื่อว่าจำเป็นต้องกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลไกการทำงาน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม

4. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน (Institutional - based)

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบันเป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐเชื่อว่า รัฐควรแทรกแซงการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน โดยใช้โครงสร้างอำนาจของรัฐทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมในลักษณะต่าง ๆ เช่น สวัสดิการภาคบังคับ เป็นการจัดผ่านกลไกนโยบายสังคมทางกฎหมาย เช่น บริการประกันสังคม บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพ บริการสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น แต่เนื่องจากบริการดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของคนทุกคนในสังคมได้ จึงทำให้เกิดรูปแบบการจัดบริการสวัสดิการที่ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional - based) บริการในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นจากภาคส่วนของชุมชน ประชาชนที่มีศักยภาพ ความเข้มแข็งเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ชุมชน บริการลักษณะนี้มีความเชื่อที่ว่า รัฐควรลดบทบาทการแทรกแซงการจัดสวัสดิการลง แต่ปล่อยให้กลไกของชุมชน ประชาชนทำหน้าที่จัดสวัสดิการแทนรัฐ

2.1.2 แนวคิดด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2549, น.80-83) ได้อธิบายถึง การดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดสวัสดิการที่ดีต่อผู้สูงอายุว่ามีแนวคิดที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาสังคมหลากหลายประการ ซึ่งในประเทศไทยปัจจุบันมี 2 แนวคิดหลัก คือ แนวคิดคุณภาพชีวิต และแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์

มาตรฐานและตัวชี้วัดการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2543) ได้อธิบายถึง มาตรฐานการจัดบริการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปเป็นพื้นฐานแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

1.1 จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ

1.2 บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน

1.3 บริการให้ความรู้แนะนำการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องวิธีให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ เช่น การจัดโครงการฝึกอบรมให้ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในครัวเรือน

1.4 บริการตรวจสุขภาพประจำปี

1.5 บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล

1.6 ออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล ผู้สูงอายุมีสิทธิรับการรักษาพยาบาล จากสถานพยาบาลแห่งนั้น โดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ในที่นี้

หมายถึงเงินที่สถานพยาบาลเรียกเก็บในการรักษาพยาบาล ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้สูงอายุด้านการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2535

1.7 การบริการทางการแพทย์และการบริการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

1.8 บริการช่วยเหลือคำปรึกษาพยาบาล

1.9 การประกันสุขภาพ

1.10 บริการด้านกายภาพบำบัด

2. ด้านรายได้

2.1 จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอ

2.2 ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

2.3 การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน

2.4 จ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ

2.5 การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

2.6 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

2.7 ให้ส่วนลดในรายการต่าง ๆ เช่น ค่าชื้อยา ค่าโดยสารรถสาธารณะ ด้านบันเทิง และสถานที่ราชการ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน อุทยานแห่งชาติตลอดจนค่าบริการด้านทัศนกรรม

2.8 ให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม

3. ด้านที่อยู่อาศัย

3.1 บ้านพักคนชรา เป็นบริการที่พักอาศัยที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายและอารมณ์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางการเงินหรือปัญหาอื่น ๆ อันเป็นเหตุจำเป็นที่ต้องแยกออกจากครอบครัว หรือผู้มีรายได้น้อย

3.2 สถานพยาบาล เป็นบริการที่พักอาศัย สำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการรักษาพยาบาลเป็นประจำและต่อเนื่อง หรือต้องการการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด

3.3 บ้านพักคนชราที่ต้องเสียค่าบริการส่วนหนึ่ง

3.4 บริการครอบครัวอุปการะ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรือไร้ที่พึ่ง

3.5 การจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

4. ด้านนันทนาการ

4.1 การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุรวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา จัดทัศนศึกษา ด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ

4.2 ศูนย์บริการผู้สูงอายุเพื่อให้การปรึกษาแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ทำงานอดิเรก เป็นต้น

4.3 สโมสรผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุในการพักผ่อน ออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์การรับบริการตรวจสุขภาพ การเรียนอาชีพ การเรียนภาษา การรับปรึกษาปัญหาการ

บำเพ็ญประโยชน์ให้สังคม เช่น สอนหนังสือ เล่านิทาน สอนดนตรีสอนลีลาศ ตลอดจนการเยี่ยมเยียน ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและพิการ

- 4.4 บริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์
- 4.5 การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย
- 4.6 การทัศนศึกษาแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่
5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
 - 5.1 โอกาสในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเอง อย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม
 - 5.2 การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น
 - 5.3 การสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี
 - 5.4 จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุศูนย์สงเคราะห์ราษฎร ประจำหมู่บ้าน โดยมีลักษณะการให้บริการ ดังนี้ การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัดสังคมสงเคราะห์กิจกรรม เสริมรายได้กิจกรรมเสริมความรู้นันทนาการ และกิจกรรมด้านศาสนา เป็นต้น บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียน ให้ คำแนะนำปรึกษาแก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น บริการ บ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยการรับเข้าบ้านพักในบ้านพักฉุกเฉินเป็นการ ชั่วคราว
 - 5.5 บริการด้านศาสนกิจและบริการฅาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ
 - 5.6 จัดฅาปนกิจสงเคราะห์
 - 5.7 ลดหย่อนภาษีเงินได้ให้แก่บุตร ซึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เป็นบุพการีและไม่มีรายได้หรือมีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท
 - 5.8 จัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ
6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน
 - 6.1 ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
 - 6.2 ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน
 - 6.3 บริการเยี่ยมบ้าน
 - 6.4 ระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
 - 6.5 บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล
 - 6.6 จัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน
 - 6.7 จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
 - 6.8 ให้ความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครผู้ดูแล
 - 6.9 สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

6.10 บริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง ๆ เช่น การจ่ายของ ทำความสะอาดบ้าน ประกอบอาหารและการช่วยเหลืออื่น ๆ ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุสบายขึ้น

2.1.3 รูปแบบการให้บริการงานผู้สูงอายุ

1. ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ เช่น ข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่ให้บริการของศูนย์ฯ ข้อมูลเครือข่ายการดำเนินงานให้บริการผู้สูงอายุ สถานที่ให้บริการด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ข้อมูลผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถ ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ ฯลฯ ซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบข้อมูลข่าวสาร โดยวางระบบการนำเสนอข้อมูลการให้บริการ ออกแบบและวางระบบการให้ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน อบรม พัฒนาบุคลากรและผู้สูงอายุให้มีความรู้ในการใช้งานของระบบการสื่อสาร การใช้บริการข้อมูลความรู้โดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น บุคคลเอกสารสิ่งพิมพ์ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

2. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา

ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้กับหน่วยงานที่ดำเนินการด้านผู้สูงอายุ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่รับผิดชอบในการจัดฝึกอบรม ประชุมสัมมนาผู้ปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรหรือผู้สูงอายุ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อาทิ จัดฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุ จัดค่ายสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัว จัดบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

3. ศูนย์การเรียนรู้

ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุและถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ โดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้าศึกษาดูงาน ฝึกอบรม ด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนางานสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมการถ่ายทอด ภูมิปัญญาและประสบการณ์ของผู้สูงอายุ

4. ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน

4.1 บริการให้ผู้สูงอายุที่อยู่ภายนอกเข้าไปใช้บริการในตอนกลางวัน โดยมีบริการด้านสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมความรู้ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเสริมรายได้ บริการด้านการแพทย์และบริการกายภาพบำบัด

4.2 บริการบ้านพักฉุกเฉิน ให้บริการที่พักอาศัยและบริการอื่น ๆ เป็นการชั่วคราว ไม่เกิน 15 วัน โดยไม่คิดค่าบริการ

4.3 บริการที่พักอาศัยรูปแบบสถานสงเคราะห์ ประเภทสามัญ ไม่เสียค่าบริการใด ๆ ทั้งสิ้นประกอบด้วย

4.4 บริการด้านอาชีพบำบัด มีเจ้าหน้าที่อาชีพบำบัดจัดสอนงานประดิษฐ์ต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์ ผ้าเช็ดมือ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมยามว่างที่เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมกับความสามารถและตามความสมัครใจ

4.5 บริการด้านสังคมสงเคราะห์ ได้จัดให้มีนักสังคมสงเคราะห์ทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา แก้ไขปัญหาแก่ผู้รับบริการเมื่อประสบปัญหาโดยยึดหลักสังคมสงเคราะห์ และมีการจัดทำข้อมูลของผู้รับฯ โดยดำเนินการเยี่ยมบ้าน สอบข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และบันทึกข้อมูลที่ได้ในทะเบียนประวัติผู้รับฯ รวมทั้งใช้วิธีการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชนในการแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข นอกจากนี้ยังได้ให้บริการในเรื่องการติดต่อครอบครัวตามความประสงค์ของผู้รับฯ โดยทางจดหมายหรือโทรศัพท์

4.6 บริการด้านกิจกรรม/นันทนาการ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสสนุกสนาน และเกิดความเพลิดเพลิน เพื่อเป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เช่น แข่งขันเปตอง ทักษะกีฬา ไหว้พระ 9 วัด ประกวดร้องเพลง ประกวดความสามารถพิเศษ เป็นต้น อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญทางสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสสนุกสนานรื่นเริงตามประเพณี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม นอกจากนี้ศูนย์ฯ ได้จัดกิจกรรมดังกล่าวแล้ว ยังได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเข้ามาจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน

4.7 บริการด้านศาสนา จัดให้มีห้องพระสำหรับให้ผู้สูงอายุได้ไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ และมีการนิมนต์พระสงฆ์แสดงธรรมเทศนาเป็นประจำทุกเดือน นอกจากนี้ได้จัดให้มีการทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเข้าพรรษา วันสถาปนาศูนย์ฯ เป็นต้น

4.8 บริการด้านฉาปนกิจ ผู้สูงอายุที่ถึงแก่กรรมและไม่มีญาติจัดการศพให้ศูนย์ฯ จะดำเนินการ จัดการศพให้ตามประเพณี โดยตั้งศพสวดอภิธรรมที่วัดทรายมูล และทำการฉาปนกิจที่สุสานข้างศาลาน

5. ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน

ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ และมีการเตรียมความพร้อมแก่ชุมชนเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณค่า โดยมีกิจกรรมรวม 6 โครงการ ดังนี้

5.1 โครงการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุในชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้บุคคล และครอบครัวเตรียมความพร้อมในการดูแลตนเองทั้งด้านสุขภาพกาย จิต สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม ก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ

5.2 โครงการครอบครัวสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุและครอบครัวได้เรียนรู้ร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี และให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากสมาชิกในครอบครัว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุ และสมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

5.3 โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในชุมชน และปรับปรุงสถานที่จัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุให้มีความมั่นคง แข็งแรงและปลอดภัย อันจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย/สถานที่จัดกิจกรรม

5.4 โครงการออมเพื่อสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดกระบวนการเรียนรู้การใช้เงิน และเห็นประโยชน์ของการลดรายจ่ายเพื่อเพิ่มรายได้ในการ

สะสมทุนไว้เป็นสวัสดิการ ตลอดจนเพื่อเป็นการลดปัญหาทางสังคมในอนาคต ทั้งนี้โดยสร้างพื้นฐานการรวมกลุ่มสังจะ วันละ 1 บาท ในชุมชน ให้เป็นกลไกในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนในระยะยาว

5.5 โครงการให้ผู้สูงอายุใช้ภูมิปัญญาสร้างอาชีพและรายได้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์แก่สังคม/ชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการใช้ภูมิปัญญาสร้างอาชีพและรายได้

5.6 โครงการอาสาสมัครผู้สูงอายุเพื่อสวัสดิการชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ และความสามารถได้ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน โดยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการดูแลผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมในชุมชน

6. ศูนย์บริการให้คำแนะนำปรึกษาและส่งต่อ

ให้บริการด้านคำแนะนำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไป โดยมีบริการให้คำแนะนำปรึกษาทางโทรศัพท์ จดหมาย อีเมล ให้คำแนะนำปรึกษาในศูนย์บริการฯ และมีการประสานส่งต่อ กรณีผู้รับบริการต้องรับบริการในหน่วยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น รูปแบบการให้บริการเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบการให้บริการผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสวัสดิการในเรื่องของเบี้ยยังชีพ และด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถทำได้โดยการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการผู้สูงในชุมชน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการให้บริการผู้สูงอย่างใกล้ชิด

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2.2.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมาย ดังนี้

ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543, น.33) กล่าวถึง คุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมเป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถดำรงชีวิตที่ซบถธรรม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้อง ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

นิพนธ์ คันธเสวี (2537, น.10) กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ระดับสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ตามองค์ประกอบของชีวิตอัน ได้แก่ ทางร่างกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม ทางความคิดและจิตใจ

ชัยนาท จิตตวัฒน์ (2540, น.45) กล่าวถึง คุณภาพของชีวิตว่า หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีอุปการะและเกื้อกูลซึ่งกันและกันภายในของแต่ละหน่วยชีวิตและระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

เจริญผล สุวรรณโชติ (2529, น.129) คุณภาพชีวิต มาจากคำว่า คุณ หมายถึง ความดี ภาพ หมายถึง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงหมายถึง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอันเป็นคุณงามความดีของชีวิตมนุษย์นั่นเอง

ประมวลศักดิ์ ศรีสมบุญ (2542, น.15) คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตที่พัฒนาไป เป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตนเองได้อย่างมีทิศทางสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และทำให้ผู้อื่น เป็นสุขด้วย

ปัญจมาพร พิพัฒน์วงศ์ (2540, น.13) คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตได้อย่างมี คุณค่ามีความสุข และทำให้เกิดความพึงพอใจของแต่ละบุคคลและของสังคม

วิฑูรย์ เดโซ (2541, น.12) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ ว่า คุณภาพชีวิต เป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจ มีความสุขความพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิต อันได้แก่ อาหาร สุขภาพอนามัย โภชนา การศึกษา สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่อยู่อาศัย รายได้

มาลี สบายยิ่ง (2546, น.16) ได้อธิบายความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิต ไว้ว่า คุณภาพชีวิตไม่ได้หมายถึงการกินดีอยู่ดีทางด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องประกอบด้วย สุขภาพจิต ความสามารถในการสร้างสรรค์ ความมีศักดิ์ศรี การได้รับการยอมรับ การรู้สึกว่าเป็นที่รัก ของคนอื่น และการปราศจากความกลัวและความกังวล

2.2.2 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะปัญหาคุณภาพชีวิตของ มนุษย์ส่วนใหญ่ก็มีสาเหตุมาจากมนุษย์นั่นเอง เช่น ปัญหาจำนวนประชากรมากเกินไป ปัญหา สิ่งแวดล้อมปัญหา ทางสังคม รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม ดังนั้น หากจะกล่าวถึงแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตก็ควรพิจารณาที่องค์ประกอบคุณภาพชีวิตว่ามีสิ่งใดเป็นองค์ประกอบอยู่บ้าง ดังนี้

วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ (2544, น.30) ได้กล่าวว่า แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต 9 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสุขภาพ
2. ด้านการบริโภคอาหาร
3. ด้านการศึกษา
4. ด้านอาชีพและสภาพของงานที่ทำ
5. ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย
6. ด้านหลักประกันทางสังคม
7. ด้านเครื่องนุ่งห่ม
8. ด้านสถานที่พักผ่อนและเวลาพักผ่อน
9. ด้านสิทธิมนุษยชน

โดยได้อธิบายเพิ่มเติมว่าสุขภาพเป็นองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญมาก สามารถชี้บอกคุณภาพชีวิตได้ดี การบริโภคอาหารต้องครบถ้วน ถูกสุขลักษณะ ได้รับการศึกษาตามเกณฑ์อายุ

ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2536, น.34) กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ไว้ 5 ประการ คือ

1. มาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living) หมายถึง มาตรฐานความเป็นอยู่ ในชีวิตประจำวันของประชากร เกี่ยวข้องกับรายได้ต่อบุคคล สุขภาพ การศึกษา ที่อยู่อาศัยและการ สังคมสงเคราะห์ สิ่งต่าง ๆ นี้ เป็นส่วนสำคัญทำให้มาตรฐานการครองชีพของมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้

2. การเปลี่ยนแปลงของประชากร (Population Dynamics) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงประชากรอันเป็นผลมาจากการเกิด การตาย และการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย มีผลให้ประชากรเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มจำนวนหรือลดลง การเปลี่ยนแปลงประชากร มีผลกระทบต่อสถานการณ์หลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการจัดการบริการสาธารณสุข ปัจจัยต่าง ๆ ล้วนมีผลต่อคุณภาพชีวิต

3. ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio – cultural Factors) มนุษย์เมื่อรวมกันมาก จำเป็นต้องมีระบบมีกฎเกณฑ์ ที่เรียกว่า รูปแบบการปกครองกฎหมาย และมีแนวปฏิบัติอันเกิดจากความเชื่อและศรัทธาในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้การดำรงชีวิตร่วมกันมีความสงบสุขซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. กระบวนการพัฒนา (Process of Development) การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องกัน และสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม สภาพแวดล้อม และทรัพยากร ด้านคุณภาพชีวิตทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศนั้น ประชากรแต่ละกลุ่มจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5. ทรัพยากร (Resources) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์จะมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ จะมีผลทำให้มาตรฐาน การดำรงชีวิตอยู่ในระดับสูง ประเทศใดมีสภาพตรงกันข้ามก็จะมีมาตรฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นทรัพยากรจึงเป็นเครื่องกำหนดลักษณะประเทศที่ร่ำรวยและประเทศที่ยากจนได้

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตในระดับที่เหมาะสมของมนุษย์ ตามสภาพความจำเป็นพื้นฐานในสังคม ซึ่งสนองต่อสิ่งที่ต้องการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและความคิดอย่างเพียงพอ จนก่อให้เกิดความสุขตลอดทั้งการมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี

2.3 กฎหมายที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2.3.1 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

จากทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 54 บัญญัติว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอและการยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 80 วรรคสอง บัญญัติว่า รัฐต้องสงเคราะห์คนชราและผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ และหลักองค์การสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2542 แนวนโยบายผู้สูงอายุของประเทศไทย ที่ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุข้างต้น ส่งผลให้เกิดการผลักดันพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดแนวนโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเป็นสำคัญโดยการกำหนดให้มีการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การส่งเสริมกองทุนผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชนมากขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่เอื้อให้เกิดโครงสร้างองค์กรและระบบบริหารจัดการที่ดีที่จะรองรับการดำเนินการงานที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศเพื่อรองรับสิทธิสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

ขึ้นโดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องในมาตรา 11 โดยสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้เพิ่มเติมสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริการทางแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
2. การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
3. การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
4. การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน
5. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น
6. การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
7. การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
8. การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง
9. การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว
10. การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
11. การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

ผลจากพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ส่งผลให้ภาครัฐที่เป็นกลไกที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ต้องให้ความสำคัญของสิทธิของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ ซึ่งหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องหรือปฏิบัติงานเพื่อผู้สูงอายุ จะต้องให้ความสำคัญถึงสิทธิของผู้สูงอายุด้วย

2.3.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติที่บรรจุหลักการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2554)

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่ง

(4) จัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง

(6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา ปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบัน ครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

2.3.3 นโยบายรัฐบาลด้านผู้สูงอายุ

นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลด้านผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2554 โดยมี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีดังต่อไปนี้ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2554)

นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก

ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเพิ่มกำลังซื้อภายในประเทศ สร้างสมดุล และความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพให้แก่ระบบเศรษฐกิจมหภาค จัดให้มีเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบ ขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้ที่มีอายุ 60 - 69 ปี จะได้รับ 600 บาท อายุ 70 - 79 ปี จะได้รับ 700 บาท อายุ 80 - 89 ปี จะได้รับ 800 บาท และอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับ 1,000 บาท

หมายเหตุ สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 80 (1)

นโยบายหลักในการบริหารประเทศภายในช่วงระยะเวลา 4 ปี

ข้อ 4 นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต

นโยบายการพัฒนาสุขภาพของประชาชน

พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตั้งแต่ในช่วงตั้งครรภ์ วัยเด็ก วัยเจริญพันธุ์ วัยบรรลุนิติภาวะ วัยชรา และผู้พิการ สนับสนุนโครงการส่งเสริมเชาวิปัญญาของเด็ก และให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ฝึกอบรม ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน สนับสนุนโครงการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมสุขภาพสตรีเพื่อดูแลสุขภาพของสตรีและเด็กอย่างบูรณาการทั่วประเทศ รวมทั้งเผยแพร่ให้ความรู้และดูแลป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ และลดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี สนับสนุนโครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและผู้พิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยให้ได้เข้าถึงการบริการอย่างมีศักดิ์ศรี มีคุณภาพ และเป็นธรรม รวมทั้งให้มีระบบการฟื้นฟูสุขภาพในชุมชน จัดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพผ่านสื่อแขนงต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

นโยบายความมั่นคงของชีวิตและสังคม

เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่าง ๆ สำหรับรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ สร้างความร่วมมือในการเป็นสังคมผู้สูงอายุ พัฒนาบริการสุขภาพอนามัย ให้การสงเคราะห์ จัดการศึกษา จัดสวัสดิการ รวมถึงหาอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อน

สังคมภายใต้หลักคิดที่ว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สูง สมควรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง

หมายเหตุ สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 80 (1) (2)

2.3.4 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2554)

แผนผู้สูงอายุฯ ฉบับปรับปรุงนี้แบ่งยุทธศาสตร์ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ
2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ
3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

5. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยรายละเอียดมี ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

1. มาตรการ หลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ

1.1 ขยายหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมถ้วนหน้า

1.2 ส่งเสริมและสร้างวินัยการออมทุกช่วงวัย

2. มาตรการ การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.1 ส่งเสริมการเข้าถึง และพัฒนาการจัดบริการการศึกษา และการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อความเข้าใจชีวิต และ พัฒนาการในแต่ละวัย และเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุที่เหมาะสม

2.2 รมรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ

3. มาตรการ การปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

3.1 ส่งเสริมให้ประชาชนทุกวัยเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน

3.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัย โดยเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการกีฬา

3.3 รมรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ

1. มาตรการ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลตนเองเบื้องต้น

1.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ และครอบครัว

2. มาตรการ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ

2.1 ส่งเสริมการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย

2.2 สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุ

3. มาตรการ ส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ

3.1 ส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา ทั้งในระบบและนอกระบบ

3.2 ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถ

3.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้โดยให้ผู้สูงอายุ

สามารถมีส่วนร่วม

4. มาตรการ สนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

4.1 ประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

4.2 ส่งเสริมให้เกิดคลังปัญญากลางของผู้สูงอายุเพื่อรวบรวมภูมิปัญญาในสังคม

4.3 ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุและให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในสังคม

5. มาตรการ ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ

5.1 ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

5.2 ส่งเสริมการผลิต การเข้าถึงสื่อ และการเผยแพร่ข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุ

5.3 ดำเนินการให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสิ่งต่าง ๆ ได้อย่าง

ต่อเนื่อง

6. มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

6.1 สนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้แก่ครอบครัวและผู้สูงอายุในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับความต้องการในวัยสูงอายุ

6.2 กำหนดมาตรการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสร้าง/ปรับปรุงที่อยู่อาศัย และระบบสาธารณสุขปโภคสำหรับผู้สูงอายุ

6.3 มีการออกกฎหมายให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนที่จัดบริการด้านที่พักอาศัยที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

1. มาตรการ คุ้มครองด้านรายได้

1.1 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับสวัสดิการด้านรายได้พื้นฐานที่รัฐจัดให้

1.2 ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ

2. มาตรการ หลักประกันด้านสุขภาพ

2.1 พัฒนาและส่งเสริมระบบประกันสุขภาพที่มีคุณภาพสำหรับผู้สูงอายุทุกคน

- 2.2 ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางสุขภาพ และการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างทั่วถึง
 - 2.3 ให้อำนาจหน้าที่จำเป็นตามมาตรฐาน การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ
 - 2.4 รัฐต้องให้อุปกรณ์ช่วยในการดำรงชีวิตประจำวันตามที่จำเป็น เช่น แวนตาไม่เก้าอี้ รถเข็น ฟันเทียมแก่ผู้สูงอายุ
3. มาตรการ ด้านครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง
 - 3.1 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวให้นานที่สุด โดยการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่กับผู้สูงอายุ
 - 3.2 ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่สมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลเกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์
 4. มาตรการ ระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน
 - 4.1 ปรับปรุงบริการสาธารณสุขทุกระบบให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตและติดต่อสัมพันธ์กับสังคม กลุ่ม และบุคคล
 - 4.1.1 ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบถึงอัตราค่าโดยสารของระบบขนส่งสาธารณะ และระบบขนส่งมวลชนต่าง ๆ ที่ลดหย่อนให้แก่ผู้สูงอายุ
 - 4.1.2 ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบริการระบบขนส่งสาธารณะทุกประเภทให้ผู้สูงอายุ เข้าถึง และได้ใช้อย่างสะดวกเหมาะสมกับผู้สูงอายุตลอดเวลาให้บริการ โดย มีการประกาศเกียรติคุณแก่หน่วยบริการที่มีผลงานดีเด่น
 - 4.1.3 ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบสถานที่สาธารณะ ปฏิบัติตามมาตรฐานสถานที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ
 - 4.1.4 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริงในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนนทางเดินสาธารณะในเขตชุมชน สะดวก เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - 4.1.5 จัดให้มีสวนสาธารณะและพื้นที่ออกกำลังกายที่เพียงพอและเหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
 - 4.2 จัดตั้งและพัฒนาบริการทางสุขภาพและทางสังคม รวมทั้งระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด โดยเน้นบริการถึงบ้านและมีการสอดประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและทางสังคม โดยควรครอบคลุมบริการ ดังต่อไปนี้
 - 4.2.1 สนับสนุนการดูแลระยะยาว
 - 4.2.2 ระบบประกันสังคม
 - 4.2.3 ดูแลโรคเรื้อรังที่สำคัญ ได้แก่ ความดันโลหิตสูงเบาหวาน
 - 4.2.4 อาสาสมัครในชุมชน
 - 4.2.5 สนับสนุนให้ผู้ดูแลมีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ
 - 4.3 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา องค์กรเอกชน และองค์กรสาธารณประโยชน์มีส่วนร่วมในการดูแลจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ โดยกระบวนการประชาคม

4.4 เกื้อหนุนให้เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการด้านสุขภาพ และสังคมให้แก่ผู้สูงอายุที่สามารถซื้อบริการได้ โดยมีการดูแลและกำกับมาตรฐานและค่าบริการที่เป็นธรรมร่วมด้วย

4.5 รัฐมีระบบและแผนเพื่อการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติ

4.6 ส่งเสริมให้โรงพยาบาลของรัฐ และเอกชนมีบริการแพทย์ทางเลือก

4.7 จัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาลของรัฐที่มีจำนวนเตียงตั้งแต่ 120 เตียงขึ้นไป ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ อย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

1. มาตรการ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ

1.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติให้สามารถผลักดันนโยบายและภารกิจที่สำคัญด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

1.2 ให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุจังหวัด ในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด เป็นเครือข่ายการบริหารและพัฒนาผู้สูงอายุในระดับจังหวัดท้องถิ่น

1.3 การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายในระดับจังหวัดและท้องถิ่น

1.4 คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติวางแผนและดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ปรับแผน และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติที่ทันกำหนดเวลา

2. มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ในระดับวิชาชีพอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน

2.3 กำหนดแผนการผลิตบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศและดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

1. มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ สำหรับการกำหนด นโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ

2. มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มี มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

3. มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย โดยมีระบบฐานข้อมูลที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น

2.3.5 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความใน (5) ของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(5) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา 20 (2)”

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความใน (11) ของมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(11) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม”

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความใน (2) ของมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(2) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

สรุป นโยบายและกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ เป็นเกณฑ์ที่หน่วยงานราชการทุกภาคส่วนนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งหน่วยงานราชการเข้ามามีบทบาทและต้องดำเนินการตามแนวนโยบายและกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดีขึ้นทั้งทางสุขภาพร่างกายจิตใจ สภาพแวดล้อม หลักประกันด้านสุขภาพ การศึกษา และรายได้โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากไร้ พิจารณาไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยคิดว่าตัวเองอยู่อย่างมีคุณค่า

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสูงอายุ

2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสูงอายุ

ผู้เชี่ยวชาญด้านสูงอายุมองเห็นตรงกันว่ากระบวนการสูงอายุนั้นเกิดจาก ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ความรู้จากศาสตร์เพียงสาขาใดสาขาหนึ่งยังไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุได้อย่างสมบูรณ์การสูงอายุนั้นเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ทั้งใน แนวตั้งแนวนอน โดยในแนวตั้งให้พิจารณาว่า ร่างกายของบุคคลมีองค์ประกอบนับตั้งแต่โมเลกุลเซลล์ อวัยวะ บุคคลกลุ่มคน และสังคม ส่วนแนวนอนให้พิจารณาว่าบุคคลมีคุณลักษณะที่เชื่อมโยงกัน คือ เริ่มจาก 1) การเป็นอยู่ (Being) หมายถึงโครงสร้างกายวิภาคและปฏิกิริยาชีวเคมี 2) แสดงพฤติกรรม (Behaving) หมายถึง การทำหน้าที่ของโครงสร้าง แสดงออกโดยพฤติกรรม 3) การกลายมาเป็น (Becoming) หมายถึง พัฒนาการและกระบวนการเติบโตของมนุษย์ 4) การตายของเนื้อเยื่อจากอายุที่เพิ่มขึ้น 5) เมื่ออายุเพิ่มขึ้นการเปลี่ยนแปลงของสารเคมีภายในร่างกายก็เพิ่มขึ้น ตัวอย่าง เช่น การเปลี่ยนแปลงของต่อมสีในเนื้อเยื่อบางประเภทของร่างกาย เป็นต้น 6) อายุเพิ่มขึ้นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเสื่อมถอยในภาพรวมของร่างกายเพิ่มขึ้น 7) ความสามารถในการปรับตัวต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงของบุคคลลดลง และอายุเพิ่มขึ้น ความทนทานต่อโรคร้ายไข้เจ็บลดลง เช่นกัน และมีการกล่าวถึงกระบวนการสูงอายุนั้นจะสูงอายุน่าจะเป็นการสะสมของกระบวนการที่ ซับซ้อนมากกว่า มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ด้วยกลไกหลากหลายที่เกิดขึ้นในทุกระดับของร่างกาย และการสูงอายุ การมี

อายุยืนมีอิทธิพลมาจากยีน การแก่ หรือการสูงอายุเป็นการสะสมผลของ ปฏิกริยาที่ซับซ้อนระหว่าง ปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ยีน อาหารอุบัติเหตุ สารพิษ ยาปฏิชีวนะ และอื่น ๆ และความแก่ไม่ใช่โรค แต่ ความแก่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงมากมาย ทั้งนี้มีการให้นิยามเพิ่มเติม เกี่ยวกับการสูงอายุ ว่าความ สูงอายุมีความหมายในแง่กาลเวลา โดยพิจารณาจากสถานภาพและ ความสามารถที่จะกระทำ กิจกรรมตามบทบาทของบุคคล ซึ่งบุคคลจะถูกนับว่าสูงอายุเมื่อไม่ สามารถทำกิจกรรมที่เคยทำได้ และอธิบายเพิ่มเติมว่า การอธิบายและการทำความเข้าใจกับ การสูงอายุมีหลายมุมมอง โดยเป็นการให้ มุมมองที่แตกต่างกัน ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่พบใน กระบวนการสูงอายุ นอกจากนี้ยังแนวคิด เกี่ยวกับกระบวนการสูงอายุและสรุปว่าการสูงอายุ ต้องศึกษาจากศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน คือ ศาสตร์ชีวภาพ (Biological View) ศาสตร์ด้านจิตวิทยา (Psychological View) และศาสตร์ด้านสังคม (Sociological View) (ประนอม โอทกานนท์, 2554, น.8-24)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะสูงอายุ พบว่า มีนักวิชาการได้มอง ภาวะสูงอายุแตกต่างกันโดย ซึ่งในส่วนของเอเบอร์โซล และเฮส (Ebersole & Hess, 1985, p.23-32, อ้างถึงใน ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์, 2553, น.9-11) ได้สรุปแนวคิดและทฤษฎีการสูงอายุ ดังนี้

1. ทฤษฎีทางชีววิทยา (Biological Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่ามนุษย์ประกอบด้วย องค์ประกอบใหญ่ ๆ 3 อย่าง คือ เซลล์ที่สามารถเพิ่มตัวเองตลอดชีวิต เซลล์ที่ไม่สามารถแบ่งตัวเอง และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เซลล์ จากทฤษฎีทางชีววิทยาของการสูงอายุจะพบว่าในแต่ละทฤษฎี นั้นก็ได้พยายามที่จะค้นหาความจริงเพื่อนำมาอธิบายว่าการสูงอายุหรือความแก่ เป็นผลจากสิ่งใดใน การนำทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ผู้ศึกษาแต่ละคนมีแนวความเชื่อในเรื่องใด ล้วนแต่จะนำแนวคิดของ ทฤษฎีไปประกอบการศึกษา ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษาค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับความแก่มากมายแต่ก็ยังไม่ มีข้อสรุปใดที่สามารถนำไปใช้อธิบายทั่วไปได้ ทราบแต่เพียงว่ากระบวนการชราภาพหรือความแก่ของ เซลล์ต่าง ๆ เป็นปฏิกริยาซับซ้อนเกี่ยวข้องกับพันธุกรรม การเผาผลาญฮอร์โมน ระบบภูมิคุ้มกัน ระบบประสาท ต่อมไร้ท่อ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบในเซลล์ เนื้อเยื่อ และอวัยวะ เท่านั้น โดยมีรายละเอียดพอสังเขป

2. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theory) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลไก การเจริญทางด้านจิตวิทยา ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการมีอายุในจิตวิทยาในเรื่องเขาวนปัญญา พบว่า ไม่ อาจสรุปได้ว่าเขาวนปัญญาจะเสื่อมลงตามวัย ส่วนในเรื่องความจำและการเรียนรู้ได้มีการศึกษาถึง ความจำและการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ต้องควบคู่กันไป จากการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุมีความสามารถในการ เรียนรู้ได้ดีเท่ากับคนอ่อนวัยแก่ต้องใช้เวลานานกว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาต่อการเรียนรู้คือ ความเครียด อันเป็นผลมาจากระบบประสาทและสรีรวิทยาของบุคคล การสูญเสียความจำและ ความสามารถในการเข้าใจและแรงจูงใจ จากการศึกษพบว่าผู้สูงอายุไม่จำเป็นต้องใช้แรงจูงใจในการ ทำงานมากกว่าบุคคลวัยอื่นเลย แม้ว่าผู้สูงอายุจะมีเซลล์ประสาทในสมองตายเป็นจำนวนมากแต่ ขณะเดียวกันก็สะสมประสบการณ์อันเกิดจากการเรียนรู้ไว้มากเช่นกัน ดังนั้น สรุปได้ว่า ถ้าผู้สูงอายุมี ประสบการณ์ที่ดีในอดีตได้รับการยอมรับดี มีสภาพอารมณ์ที่มั่นคง ก็จะส่งผลต่อวัยที่สูงขึ้น ทำให้มี ความรอบคอบสุขุมตามขึ้นด้วย แนวคิดทางจิตวิทยา ได้เชื่อมโยงเอาทฤษฎีทางชีววิทยา และสังคม วิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยโดยเสนอว่าการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้สูงอายุนั้น เป็น

การพัฒนาและปรับตัวของความนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจ แรงจูงใจ การเปลี่ยนแปลงไปของอวัยวะรับสัมผัสทั้งปวงตลอดจนสังคมที่คนชรา นั้น ๆ อาศัยอยู่ สำหรับตัวอย่างทฤษฎีทางจิตวิทยา

3. ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Sociological Theory) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงแนวโน้มบทบาทของบุคคล สัมพันธภาพ และการปรับตัวทางสังคมในช่วงท้ายของชีวิต หรือเป็นทฤษฎีที่พยายามวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องมีสถานะทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทั้งพยายามที่จะช่วยให้มีการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทฤษฎีนี้เชื่อว่าถ้าสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็จะทำให้สถานภาพของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามไปด้วย และสถานะของผู้สูงอายุในสังคมใดจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้สูงอายุในสังคมนั้น ล้วนแต่มองความสูงอายุจากสถานภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางลดลง แต่ผู้สูงอายุยังคงต้องการบทบาทเดิมจึงเกิดความเครียดส่งผลให้เกิดการถอนตัวออกจากสังคม แต่การจะใช้ชีวิตในช่วงสูงอายุให้มีความสุขนั้นต้องคงบทบาทและสถานภาพทางสังคมไว้แต่ควรอยู่ในระดับที่เหมาะสม

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ สรุปว่า ความสูงอายุแตกต่างกันไป ความชราจากประสิทธิภาพการทำงานของร่างกายที่ลดลง ความเสื่อมถอยของสังขาร การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสภาพทางสังคมของผู้สูงวัย

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

2.5.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหาร หรือ การจัดการ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานทุกระดับ โดยการบริหาร (Administration) นิยมใช้ในภาครัฐหรืองานที่เกี่ยวกับนโยบาย และการจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคธุรกิจเอกชนซึ่ง The Encyclopedia Americana ได้ขยายความว่า การบริหารและการจัดการใช้ทดแทนกันได้ คำว่า “การบริหาร” เป็นการจัดการงานบริหารระดับสูง ส่วน “การจัดการ” เป็นศิลปะของการประสานองค์ประกอบหรือปัจจัยการผลิตเพื่อมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การเป็นความสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยอาศัยแรงงาน วัสดุ และเครื่องจักร

ลูเนนเบิร์ก และออร์นสไตน์ (Lunenbug & Ornstein, 1996 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546ก, น.69) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการ เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดโครงสร้างองค์การ โดยภาพรวม ในขณะที่การจัดการเชิงวิทยาศาสตร์จะสนใจการจัดการกับงานและคนงาน ซึ่งอาจสรุปได้ว่าผู้ใช้ในความหมายแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะเห็นว่า คำว่า การบริหารครอบคลุมภาพรวมขององค์การในขณะที่การจัดการมุ่งไปที่การจัดการกับทรัพยากรเพื่อให้บรรลุจุดหมาย และคำว่า “การบริหาร” ในที่นี้จะใช้ในความหมายว่า เป็นความพยายามใช้ศาสตร์และศิลป์จูงใจผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกองค์การให้ร่วมมือร่วมใจดำเนินกิจกรรม เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จทั้งในเชิงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

บาร์โธล และมาร์ติน (Bartol & Martin, 1991, p.6 อ้างถึงใน พัทชัย วิเศษสมบัติ, 2552) ให้ได้ความหมายว่า การจัดการเป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์การประสบความสำเร็จโดยผ่านหน้าที่หลัก 4 อย่าง คือ การวางแผน การจัดองค์การ การใช้ภาวะผู้นำ และการ

ควบคุม และพจนานุกรมนานาชาติ กรอเลียเออร์ (The Grolier International Dictionary, 1992, p.11) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นศิลปะหรือการนำนโยบายของรัฐบาล ธุรกิจ หรืองานราชการของรัฐไปปฏิบัติ

โบวี และคนอื่น ๆ (Bovee & et al., 1993, p.5 อ้างถึงใน อรรถวณิช ณะราช, 2546, น.41) ให้ความหมายว่า การจัดการ เป็นกระบวนการที่องค์การสามารถบรรลุเป้าหมายโดยประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำ การควบคุมองค์การ ด้านบุคลากร กายภาพ งบประมาณ และแหล่งข้อมูล

เทอดศักดิ์ จันเสวี (2549) ให้ความหมายว่า การจัดการ เป็นศาสตร์ของการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยผ่านการกระทำของบุคลากร

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542, น.1) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลาย ๆ อย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

วิโรจน์ สารรัตน์ (2545, น.3-4) กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์ (Science) เพราะเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสืบค้น หาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีการตั้งสมมุติฐานและทดสอบสมมุติฐาน เป็นศิลป์ (Art) เพราะบุคคลต้องใช้ทักษะและความรู้ทางการบริหารที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี จากการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546, น.2) กล่าวว่า การจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ โดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร

ทัศนีย์ ธรรมสิทธิ์ (2545, น.14) ที่กล่าวว่า การบริหารภาครัฐแนวใหม่ เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นในการปรับปรุงทั้งกระบวนการ รูปแบบและคุณภาพของการปฏิบัติงานและการให้บริการต่าง ๆ ให้สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนและสังคมได้อย่างแท้จริง

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2546, น.156-157) ได้กล่าวถึง การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพว่าการคิดเชิงระบบ (Systematic Thinking) จะนำไปสู่การจัดการอย่างเป็นระบบ (Systematic Management) ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการบริหารงานเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากระบบเป็นรากฐานของประสิทธิภาพที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์กร

สมคิด บางโม (2545, น.59-60) กล่าวว่า การจัดการ คือศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารจัดการที่นักวิชาการให้ไว้ดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานขององค์กรที่ต้องมีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำปัจจัยทางการบริหารจัดการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการโดยผ่านหน้าที่หลัก

คือ การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำ และการควบคุมให้การทำงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.2 ปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารจัดการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารจัดการไว้ ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ (2545, น.18) การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกว่า 4M's ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, น.7-8) และสมคิด บางโม (2545, น.61-62) กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญและผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ คือ 1) คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมาก ทั้งนี้ในแง่ของปริมาณและคุณภาพ 2) เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้ออย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า 3) เงินทุน (Money) นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปโดยไม่ติดขัด และ 4) วัสดุสิ่งของ (Material) ถือเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่น ๆ เพราะวัตถุดิบและสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545, น.6-7) ได้สรุปว่า การจัดการเป็นเรื่องของการผสมผสานหรือบูรณาการทรัพยากรการจัดการ ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) วิธีการ (Method) ตลาด (Market) ข้อมูลข่าวสาร (Information) และเวลา (Time)

ดังนั้น การจัดการ หรือ 4M's เป็นทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน ในการบริหารที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนดำเนินงานมากพอ ต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของโครงการและแผนงานและจะต้องมีระบบบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.5.3 กระบวนการบริหารจัดการ

กระบวนการบริหารจัดการอาจจำแนกในรูปแบบที่แตกต่างจากกัน มีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้

กุลิก ลูเธอร์ (Gulick Luther, 1939, p.13 อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์, 2552) จำแนกกระบวนการบริหารจัดการเป็น 7 หน้าที่ ประกอบด้วยขั้นตอนที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า POSDCORB คือ 1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีงานอะไรบ้างที่

จะต้องปฏิบัติตามลำดับ พร้อมด้วยวางแผนวิธีปฏิบัติ วัตถุประสงค์ประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ 2) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือของตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจนพร้อมด้วยกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อประสานสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นกันไป 3) การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน ตั้งแต่การแสวงหา การบรรจุ แต่งตั้ง การฝึกอบรมและพัฒนา การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่งงานรวมทั้งการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดีให้มีอยู่ตลอดไป 4) การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การทำหน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ การออกคำสั่ง มอบหมายภารกิจการทำงานไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หลังจากนั้นต้องใช้ภาวะของการเป็นผู้นำในการกระตุ้นจูงใจคนให้ยอมรับในผู้บริหาร 5) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานหรือสื่อสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์การให้เข้ากันได้ เพื่อให้งานเดินและเกิดประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน ทำให้ทุกหน่วยงานประสานกลมกลืนกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การร่วมกัน 6) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การเสนอรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่าง ๆ ทราบความเคลื่อนไหว ความเป็นไปเป็นระยะ ๆ ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบความก้าวหน้าของงานของตนอยู่เสมอ การเสนอรายงานจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานมีการวิจัย การประเมินผล และมีการตรวจสอบเป็นระยะๆ เพื่อการปรับปรุงได้ทันทีหรือการปรับปรุงในอนาคต 7) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนหรือโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชี และการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

เมธีปี ลันธนานนท์ (2528, น.138) ได้พยายามประยุกต์เอาทฤษฎีการบริหารด้านธุรกิจและรัฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การวินิจฉัยสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling)

ดังนั้น การจัดการองค์ประกอบพื้นฐานเหล่านี้ โดยประการแรก ผู้บริหารต้องมีโนทัศน์ (Concept) หรือวิสัยทัศน์ คือ การวางแผนองค์การให้เจริญก้าวหน้า ประการที่ 2 ผู้บริหารจะต้องบริหาร (Administration) งานที่เป็นสิ่งของ (Things) วัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์การ และประการที่ 3 ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำ (Leadership) สร้างแรงจูงใจให้คน (People) ในองค์การร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน

2.5.4 แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

การปฏิรูประบบราชการเกิดขึ้นเพื่อลดขนาดราชการ มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพ การวัดคุณค่า การกระจายอำนาจ การสละอำนาจและการให้บริการด้วยระบบตลาด และเทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่ การปฏิรูประบบราชการลักษณะนี้นิยมเรียกว่า “การจัดการภาครัฐแนวใหม่” (New Public Management: NPM) หรือ เรียกว่า “การจัดการนิยม” (Managerialism) หรือ “การบริหารภาครัฐที่อาศัยระบบตลาด” (Market-based Public Administration) หรือ “รัฐบาลแบบผู้ประกอบการ” (Entrepreneurial Government) (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545, น.9)

คำว่า “การจัดการภาครัฐแนวใหม่” ถือได้ว่าเป็นกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมทฤษฎีแนวคิด และเทคนิควิทยาการทางการจัดการอย่างกว้างขวางและหลากหลาย จนนำไปสู่ความสับสนในการจำกัดความหมายและขอบข่ายเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การจัดการภาครัฐแนวใหม่มีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ การสะท้อนถึงการมุ่งเน้น “การปฏิรูป” การบริหารงานในภาครัฐ เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาทางการบริหารที่ตัวแบบดั้งเดิมหรือระบบบริหารแบบเดิมมีอาจจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วสันต์ เหลืองประภัสร์ (2548, น.45-46) กล่าวว่า เน้นระบบการจัดการมากกว่านโยบาย การมุ่งเน้นผลงานและประสิทธิภาพ การมุ่งปรับโครงสร้างในแบบระบบราชการที่มีความทื่อทะ และใหญ่โตไปสู่องค์กรที่มีขนาดเล็ก การปรับระบบการบริหารจัดการที่วางอยู่บนกลไกทางการตลาดมากขึ้น เพื่อกระตุ้นการแข่งขัน การตัดทอนและลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และสุดท้าย ได้แก่ การปรับรูปแบบการจัดการที่เน้นเป้าหมาย การใช้ระบบสัญญาว่าจ้างระยะสั้น และการให้แรงจูงใจทางการเงินและความเป็นอิสระทางการจัดการ

มีผู้ให้คำจำกัดความของการบริหารงานภาครัฐ ไว้เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายมาปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมีการประเมินผลและมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อการแก้ไข ปรับปรุงการบริหารงานให้ดีขึ้น (สันสิทธิ์ ขวลิตธำรง, 2546, น.2) ซึ่งสามารถแบ่งหน้าที่ทางการบริหารออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ และระเบียบงาน การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล (ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2540, น.3-4) กล่าวคือ

1. การวางแผน

การวางแผน เป็นหน้าที่แรกของผู้บริหาร ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย นโยบายตลอดจนวิธีการในการปฏิบัติกิจการต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ทุกคนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลงตามวัน เวลา และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จะประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ต่าง ๆ และ 2) การกำหนดแนวทางการกระทำ (Course of Action) หรือแผนการต่าง ๆ ที่จะนำมาปฏิบัติเพื่อที่จะให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เหล่านั้น นอกจากนี้การวางแผนจะต้องมาก่อนสิ่งอื่น กล่าวคือ จะต้องเป็นหน้าที่เบื้องต้นของกระบวนการบริหารงาน ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นของผู้บริหารเป็นไปในลักษณะที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1.1 ลักษณะและความสำคัญของการวางแผน

การวางแผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการคิดและการตัดสินใจ (Thought and Decision) ถึงวิธีการกระทำที่จำเป็นและสมควรที่จะต้องปฏิบัติก่อนที่จะมีการดำเนินการ ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่จะต้องปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสม

1.2 การวางแผนมีประโยชน์สำหรับการบริหาร และต่อองค์การ คือ

1.2.1 การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารหรือองค์การสามารถได้ประโยชน์ในการผลักดันองค์การให้ปฏิบัติตามที่ต้องการอนาคต เนื่องจากการกำหนดวัตถุประสงค์และจัดทำเป็นแผนงานไว้แล้ว เท่ากับทำให้องค์การในฐานะที่ผูกพันที่จะพยายามทำสิ่งที่ต้องการให้บังเกิดผลขึ้นได้

1.2.2 การวางแผนช่วยให้มีหนทางที่จะเพิ่มประสิทธิภาพงานได้ทั้ง 3 กรณีด้วยกัน คือ

ประการแรก หากได้มีการให้หน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรมีส่วนร่วมในการวางแผนแล้ว แผนงานต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นก็จะมีคุณภาพ ซึ่งจะได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากทุกระดับในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้แผนงานทั้งหมดเป็นแผนงานที่ดีที่สุด

ประการที่สอง การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับทิศทางขององค์กรที่จะเป็นเป้าหมายร่วมอันเดียวกัน ซึ่งความเข้าใจที่มีอยู่ระหว่างกัน จะช่วยให้ข้อแตกต่างหรือข้อขัดแย้ง ระหว่างหน่วยงานและระหว่างบุคคลลดน้อยลงไป

ประการที่สาม การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ย่อมจะสนับสนุนให้ทุกคนมีความผูกพันอยู่กับแผน

1.2.3 การวางแผนจะมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของนักบริหารงาน เมื่อมีการวางแผนอย่างเป็นทางการแล้ว ย่อมจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานในทุกระดับ ปัจจุบันผู้บริหารจะเผชิญอยู่กับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น ผู้บริหารต้องพยายามวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรของตนให้มีความเหมาะสมสูงสุด ทั้งในแง่ของการหาประโยชน์และพยายามหลีกเลี่ยงอุปสรรค หรือข้อจำกัดจากสภาพแวดล้อมให้ได้มากที่สุด จึงอาจกล่าว ได้ว่า เป็นการพยายามจัดการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (Management of Change) หรือเท่ากับเป็นการจัดการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1.3 กระบวนการวางแผน

การวางแผนเกิดขึ้นหมุนเวียนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นประจำ และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันของขั้นตอนการจัดทำ การคาดการณ์ สภาพแวดล้อม การกำหนดโครงสร้างของการวางแผนที่สัมพันธ์ไปด้วยกัน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งช่วยให้สามารถมองเห็นได้ชัดเป็นลักษณะของการวางแผนอย่างเป็นระบบด้วย ต้องมีการตรวจสอบและทบทวนดูความเหมาะสมอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

1.4 การควบคุมและปรับแผน

ผู้บริหารควรมีการทบทวนและพิจารณาข้อแตกต่างที่ได้เกิดขึ้นระหว่างแผนงานและผลที่เกิดขึ้นจริง หากพบว่า ได้มีข้อแตกต่างที่มีความสำคัญเกิดขึ้น ควรจะวิเคราะห์และทำการปรับแก้แผน ซึ่งแนวทางการวางแผนตามสถานการณ์ (Contingency Planning) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากสภาพปัญหาและความไม่แน่นอนได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น เป็นผลให้แผนงานที่วางไว้แล้วนั้น ต้องล้าสมัยซึ่งการวางแผนงานตามสถานการณ์มีขั้นตอนการจัดทำ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 รูปแบบและขั้นตอนการวางแผนตามสถานการณ์

<p>ขั้นตอนที่ 1 พัฒนากรอบภาพรวมหลาย ๆ ภาพขึ้นมาโดย</p> <p>ก) เรียงลำดับข้อสมมติฐานที่จะมีความสำคัญต่อกิจการ</p> <p>ข) ประเมิน และค้นหาข้อสมมติฐานที่สำคัญที่สุด ที่ซึ่งจะมีอิทธิพลผลกระทบต่อแผนงานของกิจการที่วางไว้</p>
<p>ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดที่จะส่งสัญญาณแจ้งเหตุให้ทราบ โดย</p> <p>ก) ค้นหาดัชนีให้ทราบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม</p> <p>ข) มอบหมายความรับผิดชอบให้ผู้มีที่จะคอยติดตามเพื่อ รายงานให้ทราบตามดัชนีหรือเครื่อง ชีววัดข้างต้น</p>
<p>ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาแผนงานตามสถานการณ์โดย</p> <p>ก) กำหนดกลยุทธ์หรือแผนงานทั่วไป ที่ซึ่งจะมีฐานะที่ ตั้งอยู่ตรงในกลางของสภาวะการณ์หรือที่ซึ่งสามารถแยกแยะให้อยู่ติดกับภาพรวมแต่ละกรอบได้</p> <p>ข) จัดทำขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องทำพร้อมทั้งระบุเวลาที่จะดำเนินการตามแผน</p>

ประโยชน์ที่ได้จากการวางแผนตามสถานการณ์ คือ ช่วยให้ผู้บริหารตระหนักถึงปัจจัยที่อยู่ในสภาพแวดล้อมภายนอกมากยิ่งขึ้น แม้ต้องใช้เวลากับภาระงานในการวางแผน มากขึ้นกว่าเดิม

2. การจัดองค์การและระเบียบงาน

การจัดองค์การและระเบียบงาน คือ ภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการวางรูปแบบหรือโครงสร้างขององค์การ ตลอดจนการจัดระเบียบวิธีการปฏิบัติภายในหน่วยงานเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานให้สำเร็จลงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยัง หมายถึง การวางระเบียบเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลที่ดีไว้ด้วย กระบวนการจัดองค์การ (Process of Organizing) หมายถึง การจัดกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อสำหรับที่จะให้สำเร็จผลในวัตถุประสงค์ส่วนรวมและดำเนินการมอบหมาย

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนากรอบภาพรวมหลาย ๆ ภาพขึ้นมาโดย

1. เรียงลำดับข้อสมมติฐานที่จะมีความสำคัญต่อกิจการ
2. ประเมิน และค้นหาข้อสมมติฐานที่สำคัญที่สุด ที่ซึ่งจะมีอิทธิพล ผลกระทบ

ต่อแผนงานของกิจการที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดที่จะส่งสัญญาณแจ้งเหตุให้ทราบโดย

1. ค้นหาดัชนีหรือ เครื่องชี้ที่ซึ่งจะสามารถใช้เป็นสัญญาณบอกให้ทราบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม

2. มอบหมายความรับผิดชอบให้ผู้มีที่จะคอยติดตามเพื่อรายงานให้ทราบตามดัชนีหรือเครื่องชีวัดข้างต้น

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาแผนงานตามสถานการณ์โดย

1. กำหนดกลยุทธ์หรือแผนงานทั่วไป ที่ซึ่งจะมีฐานะที่ตั้งอยู่ตรงในกลางของสถานะการณ์หรือที่ซึ่งสามารถแยกแยะให้ผูกติดอยู่กับภาพรวมแต่ละกรอบได้

2. จัดทำขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องทำพร้อมทั้งระบุเวลาที่จะดำเนินการตามแผนงานแต่ละกลุ่มให้กับผู้บริหาร ซึ่งควรจะต้องมีอำนาจหน้าที่ที่จำเป็น สำหรับการควบคุมบังคับบัญชาคนให้ปฏิบัติงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ ให้สิ้นไป

สมยศ นาวิการ (2550) กล่าวว่า การจัดองค์การจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการแบ่งงานกันทำพร้อมกับการแบ่งส่วนอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมให้และในที่สุดก็คือการรวมอยู่เป็นกลุ่มของโครงสร้างเดียวกันที่ยังคงมีระเบียบที่จะติดต่อสัมพันธ์กันได้ตามปกติเป็นกลุ่มที่มีมุ่งสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมอันเดียวกันตลอดเวลากล่าวได้ว่า การจัดองค์การที่สามารถกระทำได้อย่างถูกต้องจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ภายในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดองค์การประกอบด้วย 1) การกำหนดและอธิบายงานที่จะถูกนำไปดำเนินการ 2) การกระจายงานออกเป็นหน้าที่ (Duties) 3) การรวมหน้าที่ต่าง ๆ เข้าเป็นตำแหน่งงาน (Positions) 4) การอธิบายสิ่งที่จำเป็นหรือความต้องการของตำแหน่งงาน 5) การรวมตำแหน่งงานต่าง ๆ เป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม และสามารถบริหารจัดการได้ 6) การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ 7) การทบทวนและปรับโครงสร้างองค์การเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด 8) การติดต่อสื่อสารในกระบวนการขององค์การให้เป็นไปอย่างทั่วถึง 9) การกำหนดความจำเป็นของทรัพยากรมนุษย์ 10) การสรรหาผู้ปฏิบัติงานที่มีศักยภาพ 11) การคัดเลือกจากบุคคลที่สรรหามา 12) การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่าง ๆ และ 13) การทบทวนปรับคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรมนุษย์ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ ของการควบคุมเป็นไปตามที่กำหนด ซึ่งองค์การที่จัดไว้อย่างเหมาะสมนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ของนักบริหารการจัดองค์การที่ดีจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยสะดวกและง่าย

3. การดำเนินการ

คือ วิธีในการจัดให้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนงาน โดยการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ มอบหมายอำนาจหน้าที่การจูงใจคน การทำหน้าที่ภาวะผู้นำการประสานงาน เป็นต้น

ผู้บริหารองค์การมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในด้านการดำเนินงาน โดยกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย

1. การติดต่อสื่อสารและอธิบายวัตถุประสงค์ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบ
2. การมอบหมายมาตรฐานของการปฏิบัติงานต่าง ๆ
3. การให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

ของการปฏิบัติงาน

4. การให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาบนพื้นฐานของผลการปฏิบัติงาน
5. การยกย่องสรรเสริญและการตำหนิติเตียนอย่างยุติธรรมและถูกต้องเหมาะสม

6. การจัดหาสภาพแวดล้อมมากระตุ้น การจูงใจ โดยการติดต่อสื่อสาร เพื่อสำรวจความต้องการและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

7. การทบทวนและปรับวิธีการของภาวะความเป็นผู้นำเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

8. ใช้การติดต่อสื่อสารในกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การติดตามและประเมินผลงาน

การติดตามและประเมินผลงาน คือ การติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานที่ได้สั่งการไป เพื่อจะได้ทราบว่าจะงานที่มอบหมายให้บุคคลไปปฏิบัติจัดทำนั้นสามารถดำเนินไปได้หรือไม่ เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างหรือไม่ ประการใด เพื่อจะได้เตรียมการแก้ไขไว้ล่วงหน้า ซึ่งการติดตามผลการทำงานและแก้ไขปรับปรุงในสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุผลที่ต้องการประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

2. การเปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน

3. การแก้ไขความบกพร่อง

4. การทบทวนและปรับวิธีการควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

องค์ประกอบหลักของ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (ทิพาวดี เมฆสวรรค์, 2541, น.45-46 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ, 2541)

1. การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

2. การลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่หน่วยงาน

3. การกำหนด วัตถุประสงค์ และให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กรและในระดับบุคคล

4. การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร (เช่น การฝึกอบรม ระบบค่าตอบแทนและระบบคุณธรรม) และเทคโนโลยี (เช่น ระบบข้อมูลสารสนเทศ) เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์

5. การเปิดกว้างต่อแนวคิดการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเองและระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน ในขณะที่เดียวกันภาครัฐก็หันมาทบทวนตัวเองว่าสิ่งใดควรทำ และสิ่งใดควรปล่อยให้เอกชนทำ

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2545, น.56-57) กล่าวว่า การปฏิรูประบบราชการตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีหัวใจของการบริหารจัดการ 4 ประการ คือ

1. ระบบราชการเป็นกลไกหลักที่จะทำให้รัฐเล็กลง ซึ่งจะช่วยให้การขาดดุลการคลังลดลง

2. ระบบราชการมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้สำเร็จ

3. การวัดผลงานเป็นหลักในการคิดและวิเคราะห์ของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดังนั้นการทำงานของระบบราชการใหม่ จะเปลี่ยนไปอยู่ภายใต้สัญญาการทำงานตามผลงาน ซึ่งจะต้องสามารถวัดผลงานที่ให้แก่ประชาชนได้ ส่วนความรับผิดชอบก็ต้องระบุเอาไว้อย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับตรงกันทั้งฝ่ายผู้บริหารและพนักงาน จะต้องไม่กำหนดไว้กว้าง ๆ เหมือนเมื่อก่อน

4. ประเด็นทางการเมือง ที่เกิดจากการนำการจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปปฏิบัติ กลับปรากฏว่า ปัญหาไม่ได้อยู่ที่การต่อต้านของฝ่ายการเมือง แต่ปัญหาอยู่ที่การต่อต้านของระบบราชการเอง โดยเฉพาะการต่อต้านการลดขนาดองค์กร และการต่อต้านสิ่งที่จะมาทำลายความมั่นคงในการทำงานของข้าราชการ

ทวิศักดิ์ สุทกวาทิน (2549, น.9-11) กล่าวว่า ระบบราชการตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อให้การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นระบบราชการที่มีความหลากหลาย แต่ยึดถือค่านิยมหลักเดียวกัน
2. ระบบคุณธรรมที่เน้นให้ข้าราชการทำงานมีประสิทธิภาพสูงและยอมรับความแตกต่างต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการมีขีดความสามารถที่ไม่เท่าเทียม

3. มุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงาน โดยมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

4. การจ้าง การถนอมรักษา ตลอดจนการส่งเสริมความก้าวหน้าของข้าราชการ เน้นที่การแสวงหาผู้ที่มีขีดความสามารถสูงและส่งเสริมให้มีความก้าวหน้า โดยเปิดโอกาสให้ได้ทำงานที่มีความท้าทาย

5. มีมุมมองต่อข้าราชการที่มีขีดความสามารถว่า เป็นสินทรัพย์หรือเป็นทุนมนุษย์ที่มีค่าขององค์กร ยิ่งลงทุนให้ได้รับการพัฒนา ยิ่งสามารถทำงานสร้างประโยชน์ให้กับระบบราชการได้มากยิ่งขึ้น

6. การจ้างงานมีหลากหลายรูปแบบ มีทั้ง

- 6.1 กลุ่มที่เป็นข้าราชการประจำภายใต้ระบบ การจ้างงานจนถึงการเกษียณอายุ

- 6.2 กลุ่มพนักงานราชการหรือพนักงานของรัฐ ภายใต้รูปแบบการจ้างงานตามสัญญาจ้างที่มีกำหนดระยะเวลาจ้าง

- 6.3 กลุ่มที่จ้างเหมาแรงงานมาจากเอกชน เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากระบบราชการแบบเดิม ที่มีรูปแบบการจ้างงานแบบเดียว คือ ข้าราชการประจำ ซึ่งจ้างจนเกษียณอายุราชการ แม้ว่าจะมีลักษณะการจ้างงานที่หลากหลาย แต่ทุกกลุ่มต้องยึดถือค่านิยมหลักของระบบราชการเป็นแบบเดียวกัน

7. ลักษณะการจ้างงานไม่เน้นที่ความมั่นคงในการจ้างงาน แต่เน้นที่ผลการปฏิบัติงานถ้าผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ก็สามารถยกเลิกการจ้างได้ ทั้งนี้เพราะระบบราชการเองก็มีข้อจำกัดในการหารายได้ไม่แตกต่างจากภาคเอกชน จึงต้องคำนึงถึงความสามารถในการจ้างงานของภาครัฐเองด้วย

8. การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการมีส่วนต่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ

9. ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับฝ่ายบริหารอยู่บนพื้นฐานความร่วมมือระหว่างกันในการผลักดันให้องค์การบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่เดียวกันองค์การก็ใส่ใจความพึงพอใจการทำงาน of ข้าราชการ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน

10. องค์การกลางบริหารงานบุคคลกระจายอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ มีอำนาจและหน้าที่บริหารงานบุคคลได้อย่างเต็มที่

อาจสรุปได้ว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการปฏิรูประบบราชการโดยการนำเอาหลักการจัดการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อการพัฒนาาระบบราชการให้เป็นระบบราชการ ซึ่งสามารถทำงานตอบสนองการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเน้นผลของการปฏิบัติงาน โดยมีตัวชี้วัดที่วัดผลความสำเร็จอย่างชัดเจน

2.5.5 หลักการจัดองค์การ

1. มีการแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) การที่มนุษย์เข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้มีการแบ่งแยกแรงงานกันทำตามความถนัด ตามความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่มโดยส่วนรวมได้มากที่สุด การทำงานซ้อนกันหรือเหลื่อมล้ำกัน (Duplicate and Overlap) ก็จะไม่เกิดขึ้น

2. มีการกำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ (Authority) อย่างชัดเจน ผู้บริหารจะต้องจัดวางเรื่องความสัมพันธ์ต่าง ๆ ไว้ให้แน่ชัดเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระเบียบและไม่ขัดแย้งกัน เรื่องความสัมพันธ์เหล่านี้ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ และของกลุ่มย่อยต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันกันในองค์การและเพื่อให้มีการร่วมมือกันทำงานในกลุ่มหรือองค์การและให้เสริมกันไป ในทิศทางที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักของการประสานงานกัน (Co-ordination) จึงเป็นหลักที่สามที่เกี่ยวข้องอยู่ในการจัดองค์การ

3. การดำเนินการ คือ วิธีในการจัดให้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนงาน โดยการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ มอบหมายอำนาจหน้าที่การจูงใจคน การทำหน้าที่ภาวะผู้นำการประสานงาน เป็นต้น

ผู้บริหารองค์การมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในด้านการดำเนินงาน โดยกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย

1. การติดต่อสื่อสารและอธิบายวัตถุประสงค์ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบ

2. การมอบหมายมาตรฐานของการปฏิบัติงานต่าง ๆ

3. การให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

ของการปฏิบัติงาน

4. การให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาบนพื้นฐานของผลการปฏิบัติงาน

5. การยกย่องสรรเสริญและการกำหนดระเบียบอย่างยุติธรรมและถูกต้องเหมาะสม

6. การจัดหาสภาพแวดล้อมมากระตุ้น การจูงใจ โดยการติดต่อสื่อสาร เพื่อ

สำรวจความต้องการและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

7. การทบทวนและปรับวิธีการของภาวะความเป็นผู้นำเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

8. ใช้การติดต่อสื่อสารในกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication Process) คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคลทุกระดับทุกหน่วยงานโดยมีความสัมพันธ์กันภายใต้สภาพแวดล้อมและบรรยากาศขององค์กร โดยเฉพาะการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) เพื่อให้ผู้ส่งสารได้เข้าใจเรื่องราวสาระที่สื่อสารออกไป ซึ่งการสื่อสารในองค์กรเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากสำหรับผู้บริหาร ทักษะในการสื่อสารเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องฝึกฝนให้เกิดขึ้นในตนเองซึ่งจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้บริหาร ในระดับต่าง ๆ และกับบุคลากร การติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารใช้ในการดำเนินงานทางการบริหาร เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจึงต้องเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการสื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหน่วยงานของตน

4. การติดตามและประเมินผลงาน

การติดตามและประเมินผลงาน คือ การติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานที่ได้สั่งการไป เพื่อจะได้ทราบว่าจะงานที่มอบหมายให้บุคคลไปปฏิบัติจัดทำนั้นสามารถดำเนินไปได้หรือไม่ เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างหรือไม่ ประการใด เพื่อจะได้เตรียมการแก้ไขไว้ล่วงหน้า ซึ่งการติดตามผลการทำงานและแก้ไขปรับปรุงในสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุผลที่ต้องการประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

2. การเปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน

3. การแก้ไขความบกพร่อง

4. การทบทวนและปรับวิธีการควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

5. การติดต่อสื่อสาร ซึ่งกระบวนการในการควบคุมและประเมินผลจะประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ

5.1 การกำหนดสิ่งที่จะวัดหรือประเมินว่าจะประเมินในจุดหรือสิ่งใด ซึ่งการกำหนดสิ่งที่จะประเมินนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน

5.2 กำหนดตัวชี้วัด (Performance Indicators) หรือเครื่องมือที่จะใช้วัดในสิ่งที่ต้องการวัด เช่น ถ้าผู้บริหารต้องการที่จะวัดความสามารถในการหากำไรขององค์กร ตัวชี้วัดหรือเครื่องมือที่จะใช้สามารถเป็นกำไรขององค์กร หรือผลตอบแทนของการลงทุน เป็นต้น

5.3 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวเปรียบเทียบสำหรับตัวชี้วัดแต่ละตัว ซึ่งการกำหนดมาตรฐานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรสามารถทราบได้ว่าการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่โดยทั่วไปการกำหนดตัวชี้วัดในขั้นที่ 2 หรือการกำหนดมาตรฐานในขั้นที่ 3 มักจะดำเนินการก่อนที่จะมีการประเมินผล โดยสามารถกำหนดได้ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมายและถ้าองค์กรมีกระบวนการและขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์และ

เป้าหมายที่ดีและวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะที่เหมาะสมแล้ว มักจะมีการนำวัตถุประสงค์นั้นกลับมาใช้เป็นตัวชี้วัดและมาตรฐานอีกครั้ง

5.4 การประเมินผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น โดยใช้ตัวชี้วัดที่ได้กำหนดขึ้น เป็นแนวทางในการประเมินและเก็บข้อมูล ถ้าเป็นการประเมินผลในระดับบุคคลการเก็บข้อมูลสามารถทำได้โดยการสังเกตพฤติกรรมหรือการให้ผู้บังคับบัญชาประเมินในระดับองค์กร ระบบข้อมูลขององค์กร ถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญสำหรับการประเมินผลระดับองค์กร ทั้งนี้

เนื่องจากในการประเมินผลองค์กรข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้ในการประเมินผลจะต้องมาจากแหล่งต่าง ๆ หลายแห่ง ทั้งจากงบการเงินต่าง ๆ ข้อมูลด้านการผลิต ข้อมูลด้านการตลาด หรือข้อมูลทางด้านบุคลากร ซึ่งในปัจจุบันองค์กรทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กได้ใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการประเมินผล

5. เปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการประเมินกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ซึ่งถ้าผลที่ออกมามีความแตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้แต่ผู้บริหารไม่สามารถยอมรับความแตกต่างนั้นได้ก็จะมีแนวทางในการดำเนินงาน 2 วิธีได้แก่การปรับปรุงผลการดำเนินการให้ดีขึ้น และแก้ไขมาตรฐานหรือเกณฑ์ถ้ามาตรฐานนั้นสูงหรือต่ำเกินไป กล่าวได้ว่า การประเมินผล จะบ่งบอกถึงประสิทธิผลของงานในองค์กรนั้น ๆ ตลอดจนทราบปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.6 บริบทเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.6.1 โครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลเมืองอโยธยา

สภาพทั่วไป

เทศบาลเมืองอโยธยาได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลตำบลอโยธยา เป็นเทศบาลเมืองอโยธยา ตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 10 “เทศบาลเมือง ได้แก่ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไปทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย”

2.6.2 ลักษณะที่ตั้งอาณาเขต

1. ด้านเหนือ

จากหลักเขตที่ 1 เป็นเส้นเลียบริมคลองหันตรา (บ้านม้า) ฝั่งใต้ไปทางทิศตะวันออกถึงหลักเขตที่ 2 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณปากคลองคลองกุฎีดาว ฝั่งตะวันออกเป็นระยะประมาณ 435 เมตร

จากหลักเขตที่ 2 เป็นเส้นเลียบริมคลองกุฎีดาว ฝั่งตะวันออกไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3058 (ตอนแยกสาย 309 วงเวียนเจดีย์สาม

ปลี๋มด้านขวาถึงวัดคูสิดาราม) ฟากตะวันออก ตรงจุดที่บรรจบกับปากทางถนนเข้าวัดมเหยงค์ ฝั่งใต้ไปทางทิศตะวันออกเป็นระยะประมาณ 1,050 เมตร

จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นเลียบบถนนทางเข้าวัดมเหยงค์ฝั่งใต้ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ 4 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณกึ่งกลางคลองมเหยงค์ตรงจุดที่ตัดกับถนนทางเข้าวัดมเหยงค์ฝั่งใต้ เป็นระยะประมาณ 240 เมตร

จากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นเลียบบกึ่งกลางคลองมเหยงค์ไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณคลองมเหยงค์มาบรรจบกับคลองกระมัง (ไผ่ลิง) ฝั่งเหนือ เป็นระยะประมาณ 770 เมตร

จากหลักเขตที่ 5 เป็นเส้นเลียบบคลองกระมัง (ไผ่ลิง) ฝั่งเหนือไปทางทิศตะวันออก ถึงหลักเขตที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณคลองกระมัง (ไผ่ลิง) มาบรรจบกับคลองโพธิ์ เป็นระยะประมาณ 1,050 เมตร

จากหลักเขตที่ 6 เป็นเส้นเลียบบกึ่งกลางคลองโพธิ์ ไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณคลองโพธิ์มาบรรจบกับคลองหอก ฝั่งใต้ เป็นระยะประมาณ 2,040 เมตร

จากหลักเขตที่ 7 เป็นเส้นเลียบบคลองหอก ฝั่งใต้ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (ตอนทางแยกเข้าอยุธยา - ทางแยกไปอ่างทอง) ถึงหลักเขตที่ 8 ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองหอก ฝั่งใต้ ตรงจุดที่ห่างจากศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (ตอนทางแยกเข้าอยุธยา - ทางแยกไปอ่างทอง) ตรงกิโลเมตรที่ 71.498 ตามแนวตั้งฉากไปทางทิศตะวันออก ระยะ 400 เมตร เป็นระยะประมาณ 2,080 เมตร

2. ด้านตะวันออก

จากหลักเขตที่ 8 เป็นเส้นขนานระยะ 400 เมตร กับศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (ตอนทางแยกเข้าอยุธยา - ทางแยกไปอ่างทอง) ไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 9 ซึ่งตั้งอยู่ตรงจุดที่ห่างจากศูนย์กลางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (ตอน 69+00 - บรรจบสาย 309 (ทางแยกเข้าอยุธยา) ตรงกิโลเมตรที่ 69.430 ตามแนวตั้งฉาก ไปทางทิศตะวันออก ระยะ 400 เมตร เป็นระยะประมาณ 2,020 เมตร

จากหลักเขตที่ 9 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันตก ถึงหลักเขตที่ 10 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (ตอน 69+00 - บรรจบสาย 309 (ทางแยกเข้าอยุธยา) ตรงกิโลเมตรที่ 69.430 ฟากตะวันตก เป็นระยะประมาณ 470 เมตร

3. ด้านใต้

จากหลักเขตที่ 10 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ 11 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3058 (ตอนแยกทางหลวงหมายเลข 309 วงเวียนเจดีย์วัดสามปลี๋มด้านซ้าย - บรรจบทางของเทศบาลนครนครศรีอยุธยาควบคุม) ฟากใต้ ตรงจุดที่บรรจบกับทางรถไฟสายเหนือ ฟากตะวันออกตรงกิโลเมตรที่ 69.600 เป็นระยะประมาณ 3,380 เมตร

จากหลักเขตที่ 11 เป็นเส้นเลียบบทางรถไฟสายเหนือ ฟากตะวันออก ไปทางทิศเหนือ เป็นระยะประมาณ 3,440 เมตร จนบรรจบกับหลักเขตที่ 1

เทศบาลเมืองอโยธยา มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 8.4 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล รวม 10 หมู่บ้าน ดังนี้

ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาทั้งตำบล รวม 7 หมู่บ้าน

ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา เพียง 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 3 (บางส่วน)

ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา เพียงหมู่เดียว คือ หมู่ที่ 5 บางส่วน

ปัจจุบันเทศบาลเมืองอโยธยา ตั้งอยู่ที่อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา เลขที่ 222 ถนนสายวัดประดู่ หมู่ที่ 4 ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.6.3 จำนวนประชากร

จากข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎรของเทศบาลเมืองอโยธยา ในเขตพื้นที่ มีประชากรอาศัยในพื้นที่ทั้งหมด 19,964 คน จำนวนครัวเรือน 8,780 หลัง มี 23 ชุมชน 3 ตำบล รวม 10 หมู่บ้าน

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงจำนวนประชากร และจำนวนครัวเรือน

หน่วยงาน	ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม 2559			จำนวนครัวเรือน (หลัง)
	จำนวนประชากร (คน)			
	ชาย	หญิง	รวม	
เทศบาลเมืองอโยธยา	9,370	10,594	19,964	8,780

ที่มา: ข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎรเทศบาลเมืองอโยธยา ณ เดือน มีนาคม 2559

2.6.4 การศึกษา

มีสถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหลายแห่ง ดังนี้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนวัดใหญ่ชัยมงคล
2. โรงเรียนวัดพระญาติการาม
3. โรงเรียนวัดประดู่ทรงธรรม

โรงเรียนเอกชนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา คือ โรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการอยุธยา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล จำนวน 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพระญาติการามและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดประดู่ทรงธรรม

2.6.5 การสาธารณสุข

หน่วยงานที่ดำเนินงานด้านสาธารณสุขที่อยู่ในเขตเทศบาลมี ดังนี้

- โรงพยาบาลในเขตเทศบาลมีเพียงแห่งเดียว คือ โรงพยาบาลราชธานี ซึ่งเป็นสถานพยาบาลของเอกชน มีจำนวนเตียงรองรับคนไข้ 253 เตียง

- สถานีนอนมัย จำนวน 3 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวัดพระญาติการาม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตำบลคลองสวนพลู โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตำบลไผ่ลิง

2.6.6 การอุตสาหกรรม

ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยามีสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 4 แห่ง เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ได้แก่

1. หจก. อโยธยาแทรกเตอร์	2. หจก. อโยธานานาภัณฑ์
3. หจก. ทศนพลเอ็นจิเนียริง	4. บริษัท จ.เจริญชัย นายเจ้า

2.6.7 การพาณิชย์

ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา มีสถานประกอบการภาคเอกชนที่สำคัญ ดังนี้

โรงแรม จำนวน 5 โรงแรม คือ

1. โรงแรมคลาสสิก คามีโอ	2. โรงแรมคลาสสิก คามีโอ 2
3. โรงแรมโรสอินน์	4. โรงแรมโรสการ์เด็น
5. โรงแรมวาสนา ดีไซน์ โฮเทล	

ธนาคารพาณิชย์ มี 11 ธนาคาร คือ

1. ธนาคารกรุงไทย 3 สาขา	2. ธนาคารธนชาติ 2 สาขา
3. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา 2 สาขา	4. ธนาคารไทยพาณิชย์
5. ธนาคารกสิกรไทย	6. ธนาคารกรุงเทพ
7. ธนาคารยูโอบี	8. ธนาคารอิสลาม
9. ธนาคารเกียรตินาคิน	10. ธนาคารทหารไทย
11. ธนาคารออมสิน (สำนักงานธนาคารออมสิน ภาค 4)	

ร้านค้าพาณิชย์และศูนย์การค้าขนาดใหญ่พร้อมโรงภาพยนตร์ (ศูนย์การค้าอโยธยา ซิตี้พาร์ค) ห้างสรรพสินค้าโรบินสันและห้างเทสโก้โลตัสร้านจำหน่ายอาหารและสะสมอาหาร

พื้นที่ไม่เกิน 200 ตารางเมตร จำนวน 250 ราย

พื้นที่เกิน 200 ตารางเมตร จำนวน 39 ราย

หอพัก มีผู้ประกอบการ จำนวน 283 ราย มีห้องพักประมาณ 7,013 ห้อง

สถานีจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 2 แห่ง

สถานีจำหน่ายก๊าซ จำนวน 2 แห่ง

2.6.8 อาชีพและรายได้

ส่วนใหญ่ประชากรในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ประกอบอาชีพรับราชการและอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพหลัก อาชีพค้าขายเป็นอาชีพรองลงมา สำหรับพื้นที่เกษตรกรรมมีน้อยทำให้ประชากรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรมีน้อยไปด้วย โดยเฉลี่ยรายได้ของประชากรในเขตเทศบาลประมาณ 5,000 บาท /คน /เดือน

2.6.9 การท่องเที่ยว

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแหล่งประวัติศาสตร์มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ซึ่งแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม ประเพณีในอดีตที่สืบทอดเป็นมรดก ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์

ของชาติและเป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งรายได้ของประชาชนอีกทางหนึ่ง ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ก็มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่เป็นวัดวาอารามต่าง ๆ ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ตลาดน้ำอโยธยา ที่สำคัญและน่าสนใจ

2.6.10 การคมนาคม/ขนส่ง

ถนนสายเอเชีย สามารถใช้เดินทางไปภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ ได้โดยสะดวก

ถนนโรจนะ เป็นถนนสายหลัก ที่ผ่านกลางเทศบาล โดยเชื่อมต่อจากเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาสู่ถนนสายเอเชีย

รถไฟ สถานีรถไฟ ตั้งอยู่ที่ตำบลกระมัง (ในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา) อยู่ทางทิศตะวันตกของเทศบาล ซึ่งประชาชนสามารถใช้รถไฟ เป็นพาหนะในการเดินทางและขนส่งไปในเส้นทางสายเหนือ สายตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพฯได้โดยสะดวก

2.6.11 สาธารณูปโภค

- การไฟฟ้า

ภายในเขตเทศบาลประชาชนมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน โดยใช้บริการจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอพระนครศรีอยุธยา

- การประปา

ประชาชนในเขตเทศบาลได้ใช้บริการน้ำประปาจากสำนักงานประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.6.12 การสื่อสารและการคมนาคม

สำนักงานบริการโทรคมนาคม สาขาพระนครศรีอยุธยา ให้บริการโทรคมนาคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ระบบเสียงตามสาย / หอกระจายข่าว ของเทศบาลเมืองอโยธยา จำนวน 52 จุด ประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารแก่ประชาชนได้ครอบคลุมเกือบทั้งพื้นที่ของเทศบาล

2.6.13 อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองอโยธยา

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 กำหนดไว้แจ้งชัดซึ่งอาจจำแนกที่มาของอำนาจหน้าที่ดังกล่าวได้ คือ

1. อำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาลกำหนด สามารถแบ่งแยกประเภทอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้เป็น 2 ส่วน คือ หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ที่เลือกปฏิบัติ ทั้งยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย และเทศบาลเมืองอโยธยายังมีหน้าที่ต้องทำในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองอโยธยา คือ

1.1 รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

1.2 ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ

1.3 รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัด

มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 1.4 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 1.5 ให้มีเครื่องใช้ดับเพลิง
- 1.6 ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- 1.7 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 1.8 บำรุงศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 1.9 ให้มีน้ำสะอาดหรือประปา
- 1.10 ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 1.11 ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- 1.12 ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 1.13 ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- 1.14 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 1.15 ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น
- 1.16 ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 1.17 กิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- 1.18 การควบคุมสุขลักษณะ และอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงแรมสรรพ

และสถานบริการอื่น

- 1.19 มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 1.20 ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 1.21 จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- 1.22 จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 1.23 การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- 1.24 การส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว
- 1.25 บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 1.26 เทศพาณิชย์
- 1.27 กิจการอื่น ๆ ที่เทศบาลอาจจัดทำ กล่าวคือ
 - ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
 - ให้มีการสาธารณสุขการ
 - จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
 - จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
 - ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
 - ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 - ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- 2.6.14 โครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานเทศบาลเมืองอโยธยา
 - ด้านการเมืองเทศบาลเมืองอโยธยา ประกอบด้วย
 1. สภาเทศบาลเมืองอโยธยา ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและควบคุมการบริหาร

ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลเมืองอโยธยา มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน จำนวน 18 คน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา ทำหน้าที่บริหารกิจการของเทศบาลเมืองอโยธยา ประกอบด้วย นายยกเทศมนตรี 1 คน ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนและรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี รวม 6 คน ซึ่งนายกเทศมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง

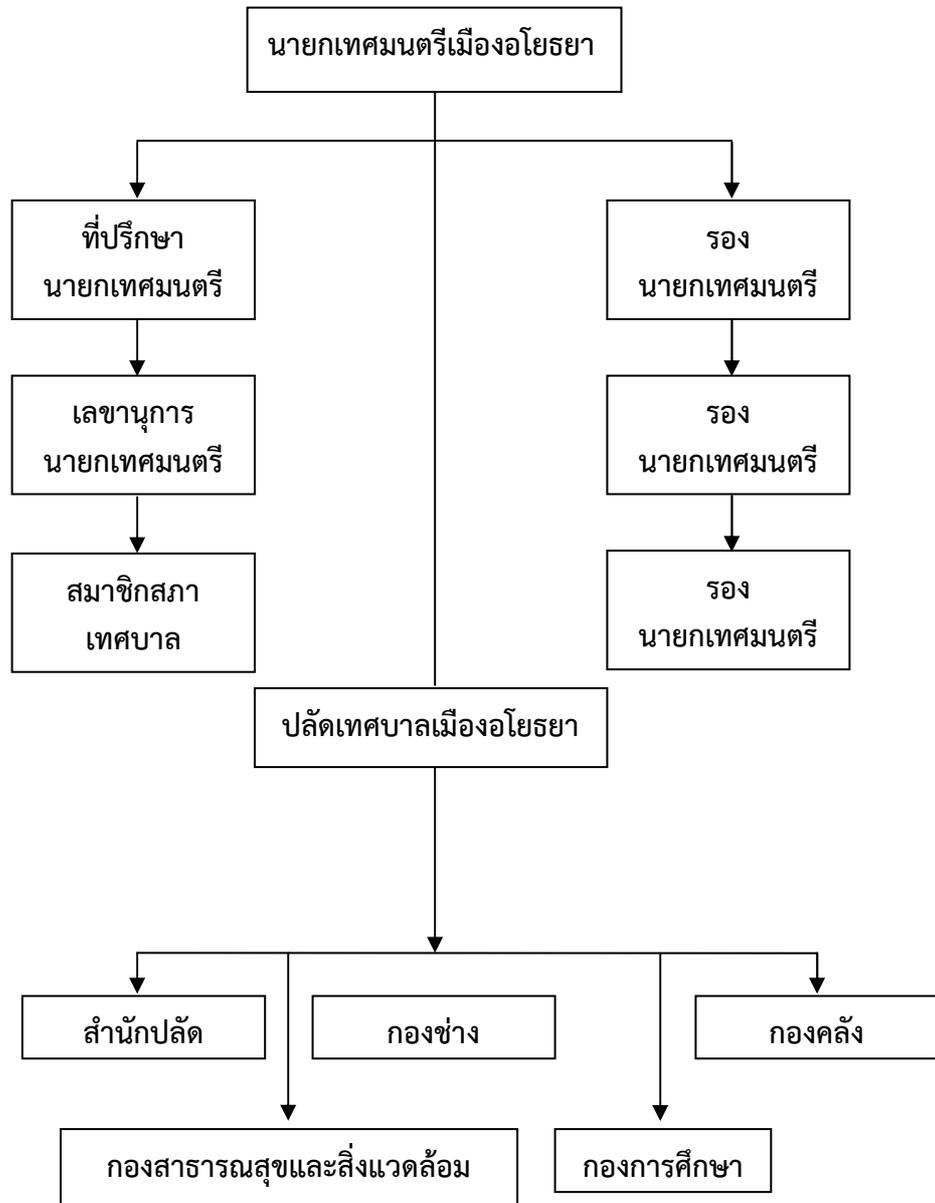
ปลัดเทศบาล เป็นข้าราชการสูงสุดทำหน้าที่บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานประจำของเทศบาลเมืองอโยธยา ด้านบริหาร เทศบาลเมืองอโยธยา แบ่งส่วนการบริหารออกเป็น ส่วนหน่วยงาน 5 หน่วยงาน ดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล	2. กองคลัง
3. กองช่าง	4. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
5. กองการศึกษา	

อัตรากำลังพนักงาน ลูกจ้างและพนักงานจ้างเทศบาลเมืองอโยธยาทั้งสิ้น จำนวน 221 คน

1. พนักงานเทศบาลสามัญ	จำนวน	57	คน
2. ลูกจ้างประจำ	จำนวน	9	คน
3. พนักงานจ้าง	จำนวน	162	คน

โครงสร้างองค์กรในการบริหารงานเทศบาลเมืองอโยธยา

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์กรในการบริหารงานเทศบาลเมืองอโยธยา

หน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม (ฝ่ายสวัสดิการสังคม)

ตารางที่ 2.2 หน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม

หน้าที่งานที่รับผิดชอบ
<p>งานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเบี้ยความพิการ</p> <p>ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และคนพิการ รายงานข้อมูลผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพในพื้นที่ เพื่อการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง งานระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานจัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และเอกสารประกอบการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ</p>
<p>งานส่งเสริมพัฒนาชุมชน</p> <p>ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสำรวจข้อมูล ส่งเสริมการจัดตั้งและเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่ม องค์กรชุมชน/เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหา ฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน จัดทำโครงการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ดำเนินการพัฒนาชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำบริการพื้นฐานให้บริการแก่ชุมชน ให้คำปรึกษา แนะนำ และบริการข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่มีผู้บังคับบัญชามอบหมาย</p>
<p>งานพัฒนาเด็กสตรี คนชรา และคนพิการ</p> <p>ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสตรีในชุมชน พัฒนาองค์กรสตรีและเครือข่าย งานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ให้คำแนะนำแก่สตรีที่มีปัญหาในการดำเนินชีวิต สนับสนุนกิจกรรมของเด็กและสตรี พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี ให้คำปรึกษา แนะนำ และบริการข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่มีผู้บังคับบัญชามอบหมาย</p>
<p>งานสังคมสงเคราะห์</p> <p>ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุ และคนพิการ งานกิจกรรมหรือโครงการเพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส งานระบบโปรแกรมเบี้ยยังชีพ งามคุ้มครองสิทธิ และพัฒนาศักยภาพคนพิการ และผู้ดูแลคนพิการ ประสานงานกับชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือ รับคำร้อง ให้คำปรึกษา แนะนำ และบริการข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่มีผู้บังคับบัญชามอบหมาย</p>
<p>งานส่งเสริมอาชีพ</p> <p>ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสำรวจและจัดตั้งขึ้นทะเบียนกลุ่มอาชีพ ฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชนต่าง ๆ งานวิสาหกิจชุมชน งานผลิตภัณฑ์ชุมชน ตามนโยบายรัฐบาล เช่น โครงการ SML โครงการชุมชนพอเพียง โครงการวิสาหกิจชุมชน โครงการแก้ปัญหาความยากจน งานพัฒนาฝีมือและแรงงาน ติดต่oprสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ</p>

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัย การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องกันของการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้ดังนี้

เนตรนภา จารุชาติ (2554, บทความ) ศึกษาการจัดการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง ขาดข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้สูงอายุในด้านความพึงพอใจของผู้สูงอายุกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลประทับช้างจัดขึ้น และความต้องการเพิ่มเติมในด้านสวัสดิการสังคม ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาใช้ประกอบการกำหนดแผนระยะยาวที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรมสำหรับผู้สูงอายุ การศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเป็นค่าเฉลี่ยในการรับสวัสดิการที่ อบต. โพธิ์ประทับช้าง จัดให้อยู่ในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการทางสังคมทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการแก้ปัญหาความยากจนและด้อยโอกาสอยู่ในระดับมาก ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการสังคมเร่งด่วนที่สุด ในด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส ดังนั้น อบต. ควรมีแผนการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพหรือจัดกิจกรรมเสริมรายได้เพิ่มขึ้นนอกจากนี้พบว่าระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ และการมีโรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับความต้องการสวัสดิการสังคมเร่งด่วนที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p \leq 0.05$)

สุตารัตน์ สุดสมบูรณ์ (2557, บทความ) ศึกษาสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่า ระบบการบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้ทั่วถึง เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมของไทย เริ่มต้นจากระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไม่เป็นทางการของครอบครัว เครือญาติและชุมชน ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมมีการปรับเปลี่ยนทิศทางไปสู่สวัสดิการแบบบูรณาการและเป็นสังคมสวัสดิการ ปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4 รูปแบบ คือ การประกันสังคม การช่วยเหลือสาธารณะ การบริการสังคม และการช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน ปัญหาและอุปสรรค 1) ขาดการบูรณาการและขาดความต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึง การดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุแยกส่วนระหว่างงานด้านสุขภาพกับงานด้านสังคม กระจายความรับผิดชอบตามหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ 2) ขาดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง 3) ความไม่พร้อมของงบประมาณและการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านผู้สูงอายุโดยตรง และ 4) สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุ ไม่สามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างแท้จริงและไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุได้ทั้งหมด แต่ประเด็นที่สำคัญ คือ บุตรหลานหรือคนในครอบครัวขาดความตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการ

สังคมสำหรับผู้สูงอายุจะต้องมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

ทัศนวรรณ พันธเสน (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลธัญบุรีมีปัญหาและอุปสรรคเรียงลำดับดังนี้ สวัสดิการด้านบริการทางสังคม ร้อยละ 90.30 รองลงมาคือ ด้านสุขภาพ ร้อยละ 85.30 ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 84.90 ด้านการทำงานและการมีรายได้ ร้อยละ 81.20 ด้านความมั่นคงทางสังคม ร้อยละ 79.10 ด้านนันทนาการ ร้อยละ 78.60 ด้านที่อยู่อาศัย ร้อยละ 74.80 และด้านการศึกษา ร้อยละ 66.60 และแนวทางพัฒนาที่ต้องแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ คือ 1. ควรตรวจเยี่ยมและดูแลรักษาสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2. ควรมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจเพิ่มมากขึ้น 3. ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้มากขึ้น 4. ควรมีการประเมินผลการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุตลอดเวลา 5. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพ 6. ควรมีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว

วิจิตรา (ฟังลัดดา) วิเชียรชม (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของประเทศไทย ทั้งในด้านของกลไกหรือองค์การบริหารจัดการ สิทธิของผู้สูงอายุ และกองทุนสำหรับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งองค์การบริหารจัดการยังไม่มีที่เหมาะสมเนื่องจากประธานคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและมีเวลาอย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ นอกจากการยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในองค์ประกอบขององค์กร ส่วนเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุก็ยังคงขาดบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ชัดเจนในการให้บริการ เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิได้อย่างแท้จริง รวมถึงกองทุนผู้สูงอายุแห่งชาติก็ยังมีเงินไม่เพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุด้วย ดังนั้น การแก้ปัญหาจึงควรกระทำโดยปรับแก้ประธานกรรมการ และองค์ประกอบของคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลบริหารจัดการโดยให้ความสำคัญกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสวัสดิการสังคมดังกล่าวอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสิทธิและใช้สิทธิได้อย่างแท้จริง โดยมีเงินอย่างเพียงพอจากกองทุน สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้วย ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตโดยพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งถ้าไม่สามารถใช้ชีวิตเองได้ตามปกติ ก็อาจจัดสวัสดิการให้มีบุคคลซึ่งมีจิตอาสา และรกรงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ มาเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต โดยคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการให้บริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ อันจะทำให้รู้และเข้าใจปัญหาของผู้สูงอายุ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการและการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความจำเป็น

และความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง อันจะส่งผลให้สามารถทำให้มีการจัดสวัสดิการสังคม ด้วยการคุ้มครอง ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความสุขได้แน่นอน

ปิยะดา ภักดีอำนาจ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ผลการศึกษา พบว่า การจัดการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในเขตบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ระดับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จากเกณฑ์ทั้ง 6 ด้าน ได้ผ่านเกณฑ์แค่ 1 ด้าน คือ ด้านที่ 5 การสร้างความมั่นคงแก่ผู้สูงอายุ โดยมีการดำเนินการกิจกรรม คือ การเปิดโอกาสในการเรียนรู้สังเคราะห์การจัดงานศพ การรณรงค์การอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ เป็นต้น และไม่ผ่านจำนวน 5 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ด้านที่ 2 การจัดสวัสดิการรายได้แก่ผู้สูงอายุ ด้านที่ 3 การบริการที่พัก แก่ผู้สูงอายุ ด้านที่ 4 การส่งเสริมนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ และด้านที่ 6 การบริการและเครือข่ายแก่ผู้สูงอายุ การที่จะทำให้ผ่านเกณฑ์นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลกาตองจะต้องดำเนินการกิจกรรมเพิ่มเติม คือ มีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ การบริการตรวจสอบสุขภาพที่บ้าน การจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ยากจนหรือไม่มีบ้าน การส่งเสริมกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ การให้มีที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ การจัดให้มีที่พักแก่ผู้รับการรักษาในสถานพยาบาล การมีสโมสรผู้สูงอายุเพื่อการนันทนาการ การจัดทัศนศึกษาแก่ผู้สูงอายุ การจัดให้มีศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ การมีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ในเวลากลางวัน การจัดตั้งระบบเฝ้าระวังและดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะสามารถประหยัด งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตองและจะเป็นประโยชน์สูงสุด แก่ประชาชนตำบลกาตองต่อไป

ทัศนวรรณ พันธเสน (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลธัญบุรี อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลธัญบุรีมีปัญหาและอุปสรรคเรียงลำดับดังนี้ สวัสดิการด้านบริการทางสังคม รองลงมาคือด้านสุขภาพ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการศึกษา และแนวทางพัฒนาที่ต้องแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ คือ 1. ควรตรวจเยี่ยมและดูแลรักษาสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2. ควรมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจเพิ่มมากขึ้น 3. ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้มากขึ้น 4. ควรมีการประเมินผลการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุตลอดเวลา 5. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพ 6. ควรมีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวในทุกชุมชน 7. ควรมีการให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้มีที่พักอาศัยที่ปลอดภัยและมีความสุข และ 8. ควรมีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและพัฒนารายได้เพิ่มมากขึ้น

นันทนา อยู่สบาย (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระชะจะเข้ชั้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระชะจะเข้ชั้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 149 คน อายุ 60-65 ปี จำนวน 238 คน สถานภาพสมรส จำนวน 201 คน

ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา จำนวน 226 คน อาชีพรับจ้าง จำนวน 119 คน รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 211 คน พบว่า 1) มีความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านความปลอดภัยในชีวิต รองลงมา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา น้อยที่สุด คือ ด้านที่อยู่อาศัย 2) การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้ชั้นน้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่เชื่อถือได้ จึงได้กำหนดวิธีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาไว้ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2,027 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 334 คน ที่เลือกจากกลุ่มประชากร จำนวน 2,027 คน โดยใช้วิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน พิเชิต ฤทธิจรูญ, 2544, น.140) ที่ได้กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อน 0.05

จากสูตร

ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้พัฒนาสูตรขึ้นมาเพื่อใช้ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

- e คือ ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง
N คือ ขนาดของประชากร
n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อน 0.05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{2,027}{1+2,027 (0.05)^2} \\ &= 334 \end{aligned}$$

ฉะนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 334 คน

3.1.3 วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ อย่างเป็นสัดส่วนกับประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) (อ้างถึงใน นำชัย ทนุผล, 2543) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$n^1 = \frac{nN^1}{N}$$

โดย

n^1	=	จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม
n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
N^1	=	จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม
N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด

ซึ่งสามารถแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตารางจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองโยธยา

หมู่บ้าน/ตำบล	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 ตำบลไผ่ลิง	202	33
หมู่ที่ 2 ตำบลไผ่ลิง	310	51
หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ลิง	136	22
หมู่ที่ 4 ตำบลไผ่ลิง	259	43
หมู่ที่ 5 ตำบลไผ่ลิง	261	43
หมู่ที่ 6 ตำบลไผ่ลิง	267	44
หมู่ที่ 7 ตำบลไผ่ลิง	112	19
หมู่ที่ 2 ตำบลคลองสวนพูลู	77	13
หมู่ที่ 3 ตำบลคลองสวนพูลู	304	50
หมู่ที่ 5 ตำบลหันตรา	99	16
รวม	2,027	334

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ

3.2.1 ตัวแปรอิสระ

3.2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. อาชีพ และ 5. รายได้ต่อเดือน

3.2.1.2 ปัจจัยการบริหารจัดการ ได้แก่ 1. การอำนวยความสะดวก 2. การวางแผนงาน 3. การจัดการองค์การ 4. บุคลากร 5. งบประมาณ และ 6. การประสานงาน

3.2.2 ตัวแปรตาม

3.2.2.1 การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ 1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2. ด้านรายได้ 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านนันทนาการ 5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น แบบสอบถามจำนวน 4 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยบริหาร ซึ่งประกอบด้วย 1. การอำนวยความสะดวก 2. การวางแผนงาน 3. การจัดการองค์การ 4. บุคลากร 5. งบประมาณ และ 6. การประสานงาน

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert, 1961 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2545, น.93-95) ดังนี้

สูงที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
สูง	กำหนดให้	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ต่ำ	กำหนดให้	2	คะแนน
ต่ำที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

นำคะแนนที่ได้ มาหาค่าเฉลี่ย และแปรผล โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ระดับค่าเฉลี่ย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

จากนั้นนำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยกำหนดค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของคะแนนแล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ผลการบริหารจัดการสูงสุด	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.21 – 5.00
ผลการบริหารจัดการสูง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.41 – 4.20
ผลการบริหารจัดการปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.61 – 3.40
ผลการบริหารจัดการต่ำ	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.81 – 2.60
ผลการบริหารจัดการต่ำที่สุด	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 – 1.80

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย 1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2. ด้านรายได้ 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านนันทนาการ 5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert, 1961 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2545, น.93-95) ดังนี้

สูงสุด	กำหนดให้	5	คะแนน
สูง	กำหนดให้	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ต่ำ	กำหนดให้	2	คะแนน
ต่ำที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

นำคะแนนที่ได้ มาหาค่าเฉลี่ย และแปรผล โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ระดับค่าเฉลี่ย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จากนั้นนำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยกำหนดค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของคะแนนแล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ผลการบริหารจัดการสูงสุด	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.21 – 5.00
ผลการบริหารจัดการสูง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.41 – 4.20
ผลการบริหารจัดการปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.61 – 3.40
ผลการบริหารจัดการต่ำ	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.81 – 2.60
ผลการบริหารจัดการต่ำที่สุด	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 – 1.80

ตอนที่ 4 การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยเลือกแบบเจาะจงผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ดี จำนวน 4 ท่าน ประกอบด้วย

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา
2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา
3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม
4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ

3.4 การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจคุณภาพเครื่องมือของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

3.4.1 การตรวจคุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปเสนอคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ พล.ท.ดร.ประสารโชค ฐะนุติ อาจารย์ ดร.พรนภา เตียสุธิกุล และอาจารย์ ดร.ชัชยภรณ์ ถนอมศรีเดชชัย เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายและสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อดำเนินการขั้นตอนต่อไป (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ขำนิประศาสน์, 2545) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรง 0.97

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้อง

R = คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยมีการกำหนดคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้ ดังนี้

+1 หมายถึง คำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือนิยามศัพท์

ปฏิบัติการ

- 1 หมายถึง คำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือนิยามศัพท์

ปฏิบัติการ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือนิยาม

ศัพท์ปฏิบัติการ

เกณฑ์การแปลความหมายมี ดังนี้

ค่า IOC > 0.50 หมายความว่า คำถามนั้นวัดตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ค่า IOC < 0.50 หมายความว่า คำถามนั้นวัดไม่ตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.4.2 แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง

3.4.3 นำไปทดสอบ (Try Out) ผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองอโยธยา ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 อ้างถึงใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543, น.123) และวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.971

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดย
 ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 334 คน

ขั้นที่ 2 ขอความร่วมมือจากผู้ติดต่อแบบสอบถามโดยผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และวิธีการกรอกข้อมูลแก่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคล และการรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจดูในความสมบูรณ์ในแต่ละข้อ และนับจำนวนแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ ถ้าพบว่าแบบสอบถามชุดใดผู้ตอบแบบสอบถามทำไม่ครบทุกข้อ ก็จะทำการเก็บเพิ่มเติม เมื่อได้ข้อมูลครบ 334 คน แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

ขั้นที่ 4 สัมภาษณ์รายบุคคล โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยเลือกผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ดี จำนวน 4 ท่าน (1) นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา (2) รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา (3) หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม (4) ประธานชมรมผู้สูงอายุ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาเพื่อตรวจหาความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

3.6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ โดยการทำค่าความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือได้ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป บรรยายคุณลักษณะของตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.3 สถิติทดสอบสมมติฐาน ใช้การทดสอบด้วยสถิติ t-test (Independent Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยค่าสถิติ F-test และใช้การเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีเซฟเฟ่ ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และใช้ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยค่าสถิติ

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

โดยปกติจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00

- ถ้ามีค่าติดลบ หมายความว่า ตัวแปร 2 ตัว มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม
- ถ้ามีค่าเป็นบวก หมายความว่า ตัวแปร 2 ตัว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
- ถ้ามีค่าเป็น 0 หมายความว่า ตัวแปร 2 ตัว ไม่มีความสัมพันธ์กัน

การตีความค่า r (สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน) ดังนี้

0.00 - 0.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

0.30 - 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

0.71 - 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

3.6.4 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยเลือกแบบเจาะจงผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ดี ประกอบด้วย

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา
2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา
3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม
4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.4 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการ
- 4.5 การวิเคราะห์การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 4.6 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 4.7 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ โดยทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร ด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)
- 4.8 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
df	แทน ค่าระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
F	แทน สถิติที่ใช้ในการพิจารณา (F-Distribution)
Sig.	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
t	แทน ค่าทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
r	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

4.2.2 ปัจจัยการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การอำนวยความสะดวก การวางแผนงาน การจัดการองค์การ บุคลากร งบประมาณ และการประสานงาน

4.2.3 การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	101	30.20
หญิง	233	69.80
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 69.80 และเป็นเพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
60 - 70 ปี	314	94.00
71 - 80 ปี	12	3.60
81 - 90 ปี	6	1.80
มากกว่า 90 ปีขึ้นไป	2	0.60
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 60 - 70 ปี จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 94.00 รองลงมา มีอายุ 71 - 80 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 อายุ 81 - 90 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 และมีอายุมากกว่า 90 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	295	88.30
ปริญญาตรี	30	8.90
สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.80
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 88.30 รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกร	64	19.10
ค้าขาย	102	30.80
รับจ้าง	95	28.40
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	30	8.90
ว่างงาน	43	12.80
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 อาชีพเกษตรกร จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 ว่างงาน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80 และมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	302	90.40
10,001 - 20,000 บาท	20	6.00
20,001 - 30,000 บาท	12	3.60
30,001 บาทขึ้นไป	-	-
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 90.40 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 และมีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60

4.4 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ในภาพรวม

ปัจจัยการบริหารจัดการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การอำนวยความสะดวก	3.72	0.75	สูง
2. การวางแผนงาน	3.73	0.72	สูง
3. การจัดองค์กร	3.52	0.71	สูง
4. บุคลากร	3.69	0.63	สูง
5. งบประมาณ	3.78	0.66	สูง
6. การประสานงาน	3.98	0.67	สูง
รวม	3.73	0.54	สูง

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการ ในภาพรวม พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ค่า S.D. เท่ากับ 0.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.52 - 3.98 ซึ่งสามารถเรียงลำดับ ค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำที่สุด ได้ดังต่อไปนี้

- ลำดับที่ 1 การประสานงาน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับสูง
- ลำดับที่ 2 งบประมาณ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.66) อยู่ในระดับสูง
- ลำดับที่ 3 การวางแผนงาน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.72) อยู่ในระดับสูง
- ลำดับที่ 4 การอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.75) อยู่ในระดับสูง
- ลำดับที่ 5 บุคลากร ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.63) อยู่ในระดับสูง และ
- ลำดับที่ 6 การจัดองค์กร ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.71) อยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการอำนวยความสะดวก

ด้านการอำนวยความสะดวก	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานผู้สูงอายุตามที่ได้รับมอบหมายของหัวหน้างาน	3.68	0.90	สูง
2. เจ้าหน้าที่ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ	3.88	0.90	สูง
3. เจ้าหน้าที่ให้คำอธิบายเรื่องต่าง ๆ ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย	3.61	0.75	สูง
รวม	3.72	0.75	สูง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.90) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานผู้สูงอายุตามที่ได้รับมอบหมายของหัวหน้างาน ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.90) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ เจ้าหน้าที่ให้คำอธิบายเรื่องต่าง ๆ ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนงาน

ด้านการวางแผนงาน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เจ้าหน้าที่กำหนดวันที่ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุที่ต้องการขอความช่วยเหลือในชุมชน	3.69	0.83	สูง
2. เจ้าหน้าที่จัดอบรมให้ความรู้เตรียมความพร้อมสำหรับเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ	3.68	0.82	สูง
3. กำหนดแผนงานแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุวันพุธแรกของเดือน และไม่เกินวันที่ 10 ของเดือน	3.79	0.83	สูง
รวม	3.73	0.72	สูง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนงาน โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่กำหนดวันที่ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุที่ต้องการขอความช่วยเหลือในชุมชน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.83) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่จัดอบรมให้ความรู้เตรียมความพร้อมสำหรับเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.82) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ กำหนดแผนงานแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุวันพุธแรกของเดือน และไม่เกินวันที่ 10 ของเดือน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการด้านการจัดองค์กร

ด้านการจัดองค์กร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับให้บริการสวัสดิการผู้สูงอายุครอบคลุมทุกด้าน	3.40	0.94	ปานกลาง
2. เทศบาลกำหนดลักษณะของผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุ	3.54	0.86	สูง
3. เทศบาลกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุแก่ผู้สูงอายุอย่างชัดเจน	3.62	0.84	สูง
รวม	3.52	0.71	สูง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการจัดองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ เทศบาลกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุแก่ผู้สูงอายุอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.84) รองลงมา คือ เทศบาลกำหนดลักษณะของผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.86) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับให้บริการสวัสดิการผู้สูงอายุครอบคลุมทุกด้าน ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เจ้าหน้าที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน	3.46	0.80	สูง
2. เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	3.96	0.78	สูง
3. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพอ่อนน้อม	3.64	0.80	สูง
รวม	3.69	0.63	สูง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.78) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพอ่อนน้อม ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.80) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ เจ้าหน้าที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เทศบาลมีงบประมาณเพียงพอในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	3.97	0.76	สูง
2. เทศบาลมีงบประมาณเพียงพอในการพาผู้สูงอายุศึกษาดูงานนอกสถานที่	3.73	0.82	สูง
3. ผู้สูงอายุได้รับเงินสนับสนุนในการประกอบอาชีพ	3.62	0.81	สูง
รวม	3.78	0.66	สูง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ เทศบาลมีงบประมาณเพียงพอในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ เทศบาลมีงบประมาณเพียงพอในการพาผู้สูงอายุศึกษาดูงานนอกสถานที่ ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.82) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ผู้สูงอายุได้รับเงินสนับสนุนในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการประสานงาน

ด้านการประสานงาน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้บริการด้านรักษาพยาบาล สุขภาพอนามัย และการดูแลสุขภาพให้แข็งแรง	4.02	0.79	สูง
2. เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ความช่วยเหลือด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุที่ยากจน	4.00	0.81	สูง
3. เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครชุมชนให้ความช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งและอาศัยอยู่ตามลำพัง	3.92	0.84	สูง
รวม	3.98	0.67	สูง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการประสานงาน โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้บริการด้านรักษาพยาบาล สุขภาพอนามัย และการดูแลสุขภาพให้แข็งแรง ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ความช่วยเหลือด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุที่ยากจน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.81) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัคร

ชุมชนให้ความช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งและอาศัยอยู่ตามลำพัง ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

4.5 การวิเคราะห์การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	3.83	0.64	สูง
2. ด้านรายได้	3.63	0.79	สูง
3. ด้านที่อยู่อาศัย	3.64	0.77	สูง
4. ด้านนันทนาการ	3.51	0.70	สูง
5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง	3.68	0.80	สูง
6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน	3.67	0.79	สูง
รวม	3.66	0.56	สูง

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม พบว่า ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ค่า S.D. เท่ากับ 0.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 – 3.83 ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำที่สุด ได้ดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.64) อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 2 ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.80) อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 3 ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.79) อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 4 ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.77) อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 5 ด้านรายได้ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.79) อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 6 ด้านนันทนาการ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.70) อยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี	3.39	1.13	ปานกลาง
2. ท่านได้รับความรู้และแนะนำการดูแลสุขภาพที่อย่างถูกต้อง	4.06	0.84	สูง
3. ท่านได้รับการด้านกายภาพบำบัด	4.03	0.79	สูง
รวม	3.83	0.64	สูง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านได้รับความรู้และแนะนำการดูแลสุขภาพที่อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.84) รองลงมา คือ ท่านได้รับการบริการด้านกายภาพบำบัด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.79) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 1.13) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรายได้

ด้านรายได้	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมฝึกอาชีพแก่ผู้สูงอายุ	3.44	1.09	สูง
2. ท่านได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงแบบขั้นบันได เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และตรงเวลาทุกเดือน	3.82	0.94	สูง
3. ท่านได้รับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม	3.62	0.97	สูง
รวม	3.63	0.79	สูง

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรายได้ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงแบบขั้นบันได เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และตรงเวลาทุกเดือน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.94) รองลงมา คือ ท่านได้รับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.97) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมฝึกอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 1.09) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่อยู่อาศัย

ด้านที่อยู่อาศัย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้รับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากหน่วยงานของรัฐ เช่น ปรับปรุงขนาดห้องน้ำที่กว้างขึ้น พร้อมมีราวจับในห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวก เป็นต้น	3.76	0.90	สูง
2. ท่านได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของเพื่อให้สามารถอยู่ในชุมชน/สังคมต่อไปได้	3.54	0.87	สูง
3. เทศบาลจัดสรรเงินทุนสำหรับการปรับตัวต่อที่อยู่อาศัยช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวในบ้านของตน	3.58	0.95	สูง
รวม	3.64	0.77	สูง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่อยู่อาศัย โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านได้รับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากหน่วยงานของรัฐ เช่น ปรับปรุงขนาดห้องน้ำที่กว้างขึ้น พร้อมมีราวจับในห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวก เป็นต้น ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.90) รองลงมา คือ เทศบาลจัดสรรเงินทุนสำหรับการปรับตัวต่อที่อยู่อาศัยช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวในบ้านของตน ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.95) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของเพื่อให้สามารถอยู่ในชุมชน/สังคมต่อไปได้ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านนันทนาการ

ด้านนันทนาการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมหรือวันสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ	3.64	0.96	สูง
2. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่กับเทศบาล	3.65	0.91	สูง
3. ท่านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อกระจายข่าวภายในชุมชน	3.26	0.97	สูง
รวม	3.51	0.70	สูง

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง อโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่กับเทศบาล ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.91) รองลงมา คือ ท่านเข้าร่วมกิจกรรมหรือวันสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.96) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อกระจายข่าวภายในชุมชน ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้รับบริการหน่วยเคลื่อนที่ด้านสุขภาพอนามัย	3.85	1.00	สูง
2. ท่านได้รับการสนับสนุนในการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.57	0.97	สูง
3. ท่านได้รับความสะดวกในการให้บริการสาธารณะ	3.63	0.99	สูง
รวม	3.68	0.80	สูง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านได้รับบริการหน่วยเคลื่อนที่ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 1.00) รองลงมา คือ ท่านได้รับความสะดวกในการให้บริการสาธารณะ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.99) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับการสนับสนุนในการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.เทศบาลจัดตั้งศูนย์รับแจ้งปัญหาความทุกข์ยากต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ	3.92	0.84	สูง
2.เทศบาลสนับสนุนให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	4.00	0.81	สูง
3.เทศบาลสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน	4.02	0.79	สูง
รวม	3.98	0.67	สูง

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ เทศบาลสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ เทศบาลสนับสนุนให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.81) และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ เทศบาลจัดตั้งศูนย์รับแจ้งปัญหาความทุกข์ยากต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

4.6 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบด้วยสถิติ t-test (Independent Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยค่าสถิติ F-test และใช้การเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ่

ตารางที่ 4.20 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ	ชาย			หญิง			t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	แปรผล	\bar{X}	S.D.	แปรผล		
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	3.79	0.70	สูง	3.84	0.61	สูง	0.065	0.450
ด้านรายได้	3.50	0.90	สูง	3.68	0.74	สูง	0.007	0.082
ด้านที่อยู่อาศัย	3.64	0.80	สูง	3.62	0.75	สูง	0.404	0.814
ด้านนันทนาการ	3.35	0.74	ปานกลาง	3.58	0.67	สูง	0.778	0.005*
ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง	3.53	0.83	สูง	3.74	0.78	สูง	0.361	0.027*
ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน	3.51	0.78	สูง	3.74	0.79	สูง	0.878	0.015*
รวม	3.56	0.62	สูง	3.70	0.52	สูง	0.016	0.036*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศพบว่า เพศหญิงมีระดับความคิดเห็นในการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง ส่วนเพศชายมีระดับความคิดเห็นในการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง และผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาที่มีเพศต่างกัน ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ด้านด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.21 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	ระหว่างกลุ่ม	3	6.735	2.245	5.704	0.716
	ภายในกลุ่ม	330	129.876	0.394		
	รวม	333	136.611			
ด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	3	10.912	3.637	5.986	0.148
	ภายในกลุ่ม	330	200.521	0.608		
	รวม	333	211.433			
ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	3	9.711	3.237	5.682	0.436
	ภายในกลุ่ม	330	187.992	0.570		
	รวม	333	197.704			
ด้านนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	14.296	4.765	10.442	0.061
	ภายในกลุ่ม	330	150.153	0.456		
	รวม	333	164.449			
ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง	ระหว่างกลุ่ม	3	.611	0.204	0.312	0.817
	ภายในกลุ่ม	330	215.602	0.653		
	รวม	333	216.213			
ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน	ระหว่างกลุ่ม	3	.648	0.216	0.341	0.796
	ภายในกลุ่ม	330	208.887	0.633		
	รวม	333	209.534			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาที่อายุต่างกัน การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.209	0.604	1.477	0.230
	ภายในกลุ่ม	331	135.402	0.409		
	รวม	333	136.611			
ด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.473	0.736	1.161	0.314
	ภายในกลุ่ม	331	209.961	0.634		
	รวม	333	211.433			
ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	2	4.862	2.431	4.173	0.076
	ภายในกลุ่ม	331	192.842	0.583		
	รวม	333	197.704			
ด้านนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.805	1.403	2.864	0.058
	ภายในกลุ่ม	330	161.643	0.490		
	รวม	332	164.449			
ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง	ระหว่างกลุ่ม	2	4.607	2.303	3.603	0.628
	ภายในกลุ่ม	331	211.607	0.639		
	รวม	333	216.213			
ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.947	1.973	3.177	0.093
	ภายในกลุ่ม	331	205.588	0.621		
	รวม	333	209.534			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามระดับ

การศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาที่ระดับการศึกษาต่างกัน การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอาชีพ

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	ระหว่างกลุ่ม	3	2.227	0.742	1.823	0.143
	ภายในกลุ่ม	330	134.384	0.407		
	รวม	333	136.611			
ด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	3	6.641	2.214	3.567	0.084
	ภายในกลุ่ม	330	204.792	0.621		
	รวม	333	211.433			
ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	3	5.134	1.711	2.933	0.064
	ภายในกลุ่ม	330	192.569	0.584		
	รวม	333	197.704			
ด้านนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	7.647	2.549	5.348	0.249
	ภายในกลุ่ม	329	156.802	0.477		
	รวม	332	164.449			
ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง	ระหว่างกลุ่ม	3	4.917	1.639	2.560	0.055
	ภายในกลุ่ม	330	211.296	0.640		
	รวม	333	216.213			
ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน	ระหว่างกลุ่ม	3	6.244	2.081	3.379	0.069
	ภายในกลุ่ม	330	203.290	0.616		
	รวม	333	209.534			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาที่อาชีพต่างกัน มีผลต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 การทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	ระหว่างกลุ่ม	3	1.726	0.575	1.408	0.240
	ภายในกลุ่ม	330	134.884	0.409		
	รวม	333	136.611			
ด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	3	2.189	0.730	1.151	0.329
	ภายในกลุ่ม	330	209.245	0.634		
	รวม	333	211.433			
ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	3	3.166	1.055	1.790	0.149
	ภายในกลุ่ม	330	194.537	0.590		
	รวม	333	197.704			
ด้านนันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.011	0.337	0.678	0.566
	ภายในกลุ่ม	329	163.438	0.497		
	รวม	332	164.449			
ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง	ระหว่างกลุ่ม	3	3.321	1.107	1.716	0.164
	ภายในกลุ่ม	330	212.893	0.645		
	รวม	333	216.213			
ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.131	1.044	1.669	0.174
	ภายในกลุ่ม	330	206.403	0.625		
	รวม	333	209.534			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาที่รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีผลต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4.7 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ โดยทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร ด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการ และการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยการบริหารจัดการ	การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ		
	r	Sig.	ลำดับที่
ด้านการอำนวยการ	0.603**	0.000	4
ด้านการวางแผนงาน	0.674**	0.000	1
ด้านการจัดองค์กร	0.492**	0.000	6
ด้านบุคลากร	0.630**	0.000	2
ด้านงบประมาณ	0.578**	0.000	5
ด้านการประสานงาน	0.624**	0.000	3

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการและการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 กับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ หมายความว่า ปัจจัยการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการอำนวยการ ด้านการวางแผนงาน ด้านการจัดองค์กร ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการประสานงาน

เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ ปัจจัยการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการอำนวยการ ($r = 0.674$) ด้านการวางแผนงาน ($r = 0.630$) ด้านการจัดองค์กร ($r = 0.624$) ด้านบุคลากร ($r = 0.603$) ด้านงบประมาณ ($r = 0.578$) และด้านการประสานงาน ($r = 0.492$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.8 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล คือ 1) การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน โดยการส่งเสริมผู้สูงอายุให้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ 2) การให้บริการตรวจสุขภาพเคลื่อนที่เป็นการปฏิบัติงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) และเทศบาลเมืองอโยธยา 3) เชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพก่อนเข้าวัยสูงอายุ

2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล คือ การดูแลของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นการดูแลเบื้องต้น มีการลงพื้นที่เยี่ยมผู้สูงอายุที่บ้านเป็นประจำ ให้บริการวัดความดันโลหิตอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้แพทย์ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองอโยธยาได้ให้บริการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุติดเตียงที่บ้านเช่นกัน

3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล คือ ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา มี อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งกำกับควบคุม ดูแล โดยเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3 แห่ง ซึ่งเป็นหน้าที่หลัก ในการดูแลผู้สูงอายุทางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลอยู่แล้ว และเป็นการปฏิบัติงานในเรื่องของการป้องกันควบคุมโรค การเฝ้าระวัง และการรักษาพยาบาล

4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล คือ 1) มีโครงสร้างและแผนงานที่ชัดเจนโดยผ่านกระบวนการกองทุนวันละบาทสวัสดิการชุมชนเมืองอโยธยา ตามข้อบังคับของสวัสดิการชุมชน จะครอบคลุมด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล และ 2) กรณีมิได้เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนจะเป็นไปตามระบบการบริหารตามนโยบายของรัฐและตามแผนปฏิบัติงานของเทศบาล

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้านรายได้ มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านรายได้ คือ สนับสนุนโครงการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพเพื่อเป็นรายได้เสริม และการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันได ถือเป็นเงินที่ผู้สูงอายุควรได้รับอย่างสม่ำเสมอ

2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านรายได้ คือ จัดโครงการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน เช่น การทำขนม การทำอาหาร เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และสามารถทำเป็นอาชีพเสริม และยังสามารถนำอาหารหรือขนมที่ทำวางจำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้

3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านรายได้ คือ เทศบาลเมืองอโยธยาบริหารจัดการ ด้านรายได้ ดังนี้ 1) ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถประกอบอาชีพ และไม่มีคนดูแล นอกจากจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพแล้ว เทศบาลจะขอรับเงินสงเคราะห์จากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด รายละ 2,000 บาท และ 2) ผู้สูงอายุที่สามารถประกอบอาชีพได้ จะจัดฝึกอบรมตามความต้องการของผู้สูงอายุและดูแลในเรื่องของการตลาดด้วย

4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านรายได้ คือ มีการรวมกลุ่ม และจัดทำโครงการฝึกอาชีพของกลุ่มงานสวัสดิการสังคมโดยใช้งบประมาณของเทศบาล

ข้อที่ 3 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้านที่อยู่อาศัย มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านที่อยู่อาศัย คือ ลงพื้นที่สำรวจเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในชุมชน สำรวจข้อมูลบ้านผู้สูงอายุที่ยากไร้ มีสภาพบ้านทรุดโทรมต้องการซ่อมแซม

2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านที่อยู่อาศัย คือ การออกสำรวจ เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุแต่ละชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้านที่อยู่อาศัย หากต้องการซ่อมแซม จะได้เตรียมงบประมาณในการดำเนินการต่อไป

3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านที่อยู่อาศัย คือ เทศบาลเมืองอโยธยาดูแลผู้สูงอายุที่ยากไร้ หรือผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้ดูแล จะประสานงานขอรับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและซ่อมแซมที่พักอาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ

4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านที่อยู่อาศัย คือ มีการสำรวจข้อมูลที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ มีการสั่งการและดูแลตามศักยภาพ โดยผ่านข้อมูลจากชมรมผู้สูงอายุแต่ละชุมชน

ข้อที่ 4 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้านนันทนาการ มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านนันทนาการ คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมชุมชนให้หลากหลาย 2) จัดกิจกรรมด้านสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง 3) กระตุ้นให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางเทศบาลจัดขึ้น เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านนันทนาการ คือ เทศบาลเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามีส่วนร่วม เช่น การทำกิจกรรมร้องเล่นเต้นรำ การจำทำห้องคาราโอเกะ เป็นต้น รวมทั้งชมรมผู้สูงอายุยังได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนไฟฟ้าเพื่อซื้อเครื่องดนตรีไทย เช่น ขลุ่ย อังกาลุง เป็นต้น เพื่อสร้างความบันเทิงให้กับผู้สูงอายุ

3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม ได้ให้ความคิดเห็นว่า ว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านนันทนาการ คือ เทศบาลเมืองอโยธยามีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ

เดือนละ 1 ครั้ง โดยการประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ทั้ง 3 แห่ง แต่ละโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จะมีกิจกรรมด้านการให้ความรู้ ทางศาสนา ทางด้านนันทนาการ ให้ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยกัน ทุกวันที่ 20 ของเดือน

4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านนันทนาการ คือ 1) จัดกิจกรรมออกกำลังกายตามความเหมาะสมของชุมชนทุกชุมชน 2) ส่งเสริมการออกกำลังกายเป็นนโยบายของชมรมผู้สูงอายุ โดยคณะกรรมการบริหารชมรม ปี 2558 คือ ปีแห่งการออกกำลังกาย 3) ส่งเสริมและสนับสนุน คนดีศรีไทย 4) การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา 5) การดำเนินการจัดทำห้องดนตรี ห้องคาราโอเกะ และ 6) จัดกิจกรรมตามโครงการ ช่างของพ่อ โดยเชิญชวนให้ผู้สูงอายุ แต่ละชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม มีการประกวด แข่งขัน และร้องเพลง

ข้อที่ 5 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง คือ 1) จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับอาคารสาธารณะ ห้องน้ำ เป็นต้น 2) จัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง คือ ผู้สูงอายุถือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นนักปราชญ์และเป็นผู้ที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงทำให้มีแนวทางการบริหารจัดการโดยการจัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุเทศบาลเมืองอโยธยา เพื่อเป็นการเชิญชวนให้ผู้สูงอายุเข้ามาร่วมกิจกรรม และเป็นการรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน และรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง คือ เทศบาลเมืองอโยธยา จัดให้มีการดำเนินงานโครงการครอบครัวเข้มแข็งแต่ยังไม่เป็นรูปธรรม ตลอดจนจัดทำโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งเป็นโครงการที่ดี และปัจจุบันอาสาสมัครชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง คือ 1) มีโครงการครอบครัวเข้มแข็ง ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการจัดกิจกรรมที่ถูกต้องตามหลักการพัฒนาสภาพครอบครัว จนเป็นที่มาของกองทุนสวัสดิการ 2) กิจกรรมต่อเนื่องบูรณาการร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อที่ 6 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน คือ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน คือ การสร้างและจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งจะให้ผู้สูงอายุเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างกัน ผู้สูงอายุจะเกิดความตื่นตัว และมีความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลมากขึ้น

3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน คือ เทศบาลเมืองอโยธยามีการทำงานควบคู่กันไปทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านกองสาธารณสุข จะดูแลด้านสุขภาพอนามัย ฝ่ายสวัสดิการสังคม จะดูแลเรื่องการดำรงชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ ความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย ตลอดจนการให้ผู้สูงอายุได้อยู่อย่างมีความสุข คือ สุขทั้งกาย สุขทั้งใจ

4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ ได้ให้ความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการ ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน คือ 1) มีระบบการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ มีการบริการจากสภาอากาศไทย 2) มีการประชุมกลุ่ม และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า บุตรหลานหรือคนในครอบครัวขาดความเอาใจใส่ผู้สูงอายุ รวมถึงสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ไม่เอื้อต่อความเป็นอยู่ บางครอบครัวทั้งผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง เพราะต้องออกไปทำงาน

2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา ได้ให้ความคิดเห็นว่า ปัญหาของผู้สูงอายุ คือ การขาดความดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัว เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จึงทำให้คนในครอบครัวออกจากบ้านไปทำงานเพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว จึงเป็นเหตุให้ผู้สูงอายุเหงา ไม่มีใครคุยด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในสภาวะปัจจุบัน จึงควรเชิญชวนให้ผู้สูงอายุเข้ามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การร่วมงานประเพณี กิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุจัดขึ้น กิจกรรมที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจัดขึ้น กิจกรรมที่เทศบาลได้สนับสนุน เป็นต้น

3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม ได้ให้ความคิดเห็นว่า ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดูแลเอาใจใส่ และหาแนวทางการให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม ให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน และควรปลูกฝังบุตรหลาน ให้ดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัว โดยเฉพาะด้านจิตใจ เพราะผู้สูงอายุ เป็นผู้ที่จิตใจอ่อนไหวง่าย ต้องการคนดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างมาก

4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ ได้ให้ความคิดเห็นว่า 1) การจัดทำโครงการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองอโยธยา ควรได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นต้นแบบงานผู้สูงอายุระดับจังหวัด ตลอดจนก้าวสู่ระดับประเทศ 2) ควรมีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลด้านผู้สูงอายุที่มีปัญหา และข้อมูลด้านส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยนำมาสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

- 5.1 สรุปผลการวิจัย
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 69.80 และเป็นเพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20

มีอายุ 60 - 70 ปี จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 94.00 รองลงมา มีอายุ 71 - 80 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 อายุ 81 - 90 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 และมีอายุ มากกว่า 90 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60

มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 88.30 รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80

มีอาชีพค้าขาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงามีอาชีพรับจ้าง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 อาชีพเกษตรกร จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 ว่างาน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80 และมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90

มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 90.40 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 และมีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการ ในภาพรวม พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ค่า S.D. เท่ากับ 0.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.52 - 3.98 ซึ่งสามารถเรียงลำดับ ค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำที่สุด ได้ดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 การประสานงาน	อยู่ในระดับสูง
ลำดับที่ 2 งบประมาณ	อยู่ในระดับสูง
ลำดับที่ 3 การวางแผนงาน	อยู่ในระดับสูง
ลำดับที่ 4 การอำนวยความสะดวก	อยู่ในระดับสูง

พิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 - 3.83 ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำที่สุด ได้ดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 2 ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 3 ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 4 ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 5 ด้านรายได้ อยู่ในระดับสูง

ลำดับที่ 6 ด้านนันทนาการ อยู่ในระดับสูง

ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านได้รับความรู้และแนะนำการดูแลสุขภาพที่อย่างถูกวิธีรองลงมา คือ ท่านได้รับบริการด้านกายภาพบำบัด และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับบริการตรวจสุขภาพประจำปี ตามลำดับ

ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรายได้ โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงวัยแบบขั้นบันได เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และตรงเวลาทุกเดือน รองลงมา คือ ท่านได้รับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมฝึกอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ตามลำดับ

ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่อยู่อาศัย โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านได้รับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากหน่วยงานของรัฐ เช่น ปรับปรุงขนาดห้องน้ำที่กว้างขึ้น พร้อมมีราวจับในห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวก เป็นต้น รองลงมา คือ เทศบาลจัดสรรเงินทุนสำหรับการปรับตัวต่อที่อยู่อาศัยช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวในบ้านของตน และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของเพื่อให้สามารถอยู่ในชุมชน/สังคมต่อไปได้ ตามลำดับ

ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่กับเทศบาล รองลงมา คือ ท่านเข้าร่วมกิจกรรมหรือวันสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อกระจายข่าวภายในชุมชน ตามลำดับ

ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ ท่านได้รับการหน่วยเคลื่อนที่ด้านสุขภาพอนามัย รองลงมา คือ ท่านได้รับความสะดวกในการให้บริการสาธารณะ

และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับการสนับสนุนในการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนา ศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด คือ เทศบาลสนับสนุนให้ ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน รองลงมา คือ เทศบาลสนับสนุนให้มีอาสาสมัคร ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และข้อที่มีระดับปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ เทศบาลจัดตั้งศูนย์รับแจ้งปัญหา ความทุกข์ยากต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีระดับความ คิดเห็นในการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง ส่วนเพศชายมีระดับความ คิดเห็นในการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง และผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ที่มีเพศต่างกัน ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ด้านด้านนันทนาการ ด้านความ มั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการ เกื้อหนุน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง อโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในเขต เทศบาลเมืองอโยธยาที่อายุต่างกัน การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง อโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาที่ระดับการศึกษาต่างกัน การบริหารจัดการงานสวัสดิการของ ผู้สูงอายุ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง อโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุใน เขตเทศบาลเมืองอโยธยาที่อาชีพต่างกัน มีผลต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง อโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาที่รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีผลต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการ ของผู้สูงอายุทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการและการบริหารจัดการงาน สวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 กับการบริหารจัดการงาน สวัสดิการของผู้สูงอายุ หมายความว่า ปัจจัยการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์บริหารจัดการงาน สวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการวางแผนงาน ด้านการจัดองค์กร ด้าน

บุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการประสานงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณา ระดับความสัมพันธ์ ปัจจัยการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์บริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านการวางแผนงาน ($r = 0.674$) ด้านบุคลากร ($r = 0.630$) ด้านการประสานงาน ($r = 0.624$) ด้านการอำนวยความสะดวก ($r = 0.603$) ด้านงบประมาณ ($r = 0.578$) และด้านการจัดองค์กร ($r = 0.492$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษางานวิจัย การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งผู้สูงอายุให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลเป็นอันดับแรก เนื่องจากวัยสูงอายุที่มีสภาพร่างกายอ่อนแอตามกาลเวลา ต้องได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือ ในประเด็นต่าง ๆ คือ ให้คำแนะนำปรึกษาหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บ มีการตรวจสุขภาพประจำปี จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน หรือจัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุที่ให้บริการ ณ ที่เดียวแบบเสร็จสิ้นทุกเรื่อง รวมทั้งออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุ เพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะดา ภักดีอำนาจ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ผลการศึกษา พบว่า การจัดการสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุในเขตบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ระดับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จากเกณฑ์ทั้ง 6 ด้าน ได้ผ่านเกณฑ์แค่ 1 ด้าน คือ ด้านที่ 5 การสร้างความมั่นคงแก่ผู้สูงอายุ โดยมีการดำเนินการกิจกรรม คือ การเปิดโอกาสในการเรียนรู้ สงเคราะห์การจัดงานศพ การรณรงค์การอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ เป็นต้น และไม่ผ่านจำนวน 5 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ด้านที่ 2 การจัดสวัสดิการรายได้แก่ผู้สูงอายุ ด้านที่ 3 การบริการที่พัก แก่ผู้สูงอายุ ด้านที่ 4 การส่งเสริมนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ และด้านที่ 6 การบริการและเครือข่ายแก่ผู้สูงอายุ การที่จะทำให้ผ่านเกณฑ์นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลกาตองจะต้องดำเนินการกิจกรรมเพิ่มเติม คือ มีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ การบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน การจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุยากจนหรือไม่มีบ้าน การส่งเสริมกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ การให้มีที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ การจัดให้มีที่พักแก่ผู้รับการรักษาในสถานพยาบาล การมีสโมสรผู้สูงอายุเพื่อการนันทนาการ การจัดทัศนศึกษาแก่ผู้สูงอายุ การจัดให้มีศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ การมีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน การจัดตั้งระบบเฝ้าระวังและดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะสามารถประหยังบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตองและจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนตำบลกาตองต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผนงาน ด้านบุคลากร ด้านการประสานงาน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการจัดองค์กร มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ เนื่องจาก ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน เป็นองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกูลิก ลูเธอร์ (Gulick Luther, 1939, p.13 อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์, 2552) กล่าวว่า กระบวนการบริหารจัดการประกอบด้วย ขั้นตอนที่เรียกว่า POSDCORB ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการ ว่ามีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับ พร้อมด้วยวางแผนวิธีปฏิบัติ ระบุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ 2) การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือของตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน 3) การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน ตั้งแต่การแสวงหา การบรรจุ แต่งตั้ง การฝึกอบรมและพัฒนา การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดขั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่งงานรวมทั้งการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดีให้มีอยู่ตลอดไป 4) การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การทำหน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ การออกคำสั่ง มอบหมายภารกิจงานไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หลังจากนั้นต้องใช้ภาวะของการเป็นผู้นำในการกระตุ้นจูงใจคนให้ยอมรับในผู้บริหาร 5) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานหรือสื่อสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์กรให้เข้ากันได้ เพื่อให้งานเดินและเกิดประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน ทำให้ทุกหน่วยงานประสานกลมกลืนกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การร่วมกัน 6) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การเสนอรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่าง ๆ ทราบความเคลื่อนไหว ความเป็นไปเป็นระยะ ๆ ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบความก้าวหน้าของงานของตนอยู่เสมอ การเสนอรายงานจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานมีการวิจัย ประเมินผล และมีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ เพื่อการปรับปรุงได้ทันทีหรือการปรับปรุงในอนาคต 7) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนหรือโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชี และการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

วัตถุประสงค์ ที่ 3 เปรียบเทียบผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศต่างกัน มีผลต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา อยู่สบาย (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรจะเข้้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรจะเข้้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วน

ใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 149 คน อายุ 60 - 65 ปี จำนวน 238 คน สถานภาพสมรส จำนวน 201 คน ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา จำนวน 226 คน อาชีพรับจ้าง จำนวน 119 คน รายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 211 คน พบว่า 1) มีความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านความปลอดภัยในชีวิต รองลงมา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา น้อยที่สุด คือ ด้านที่อยู่อาศัย 2) การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศีร์ษะจรเข้ชั้นย่อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วัตถุประสงค์ ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนางานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แนวทางการพัฒนางานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มีดังนี้ 1) เทศบาลร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ตรวจสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุตามชุมชน 2) สนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม และจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ 3) เจ้าหน้าที่ ลงพื้นที่สำรวจ พบปะพูดคุยกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาต้องการความช่วยเหลือ 4) แจกข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุผ่านสื่อกระจายข่าวภายในชุมชน 5) สนับสนุนการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และ 6) จัดตั้งศูนย์รับแจ้งปัญหาความทุกข์ยากของผู้สูงอายุในชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำนโยบายด้านสวัสดิการสังคมมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สูงอายุในทุก ๆ ด้าน เช่น การรับบริการบ้านฉุกเฉิน การรับบริการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ (เบี้ยยังชีพ) การรับบริการจากศูนย์บริการคนทางสังคมผู้สูงอายุ การบริการเคลื่อนที่ออกเยี่ยมเยียนตามบ้าน และการรับบริการรักษาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น

2. ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีบริการสุขภาพทั้งทางกายและจิตสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งในด้านการป้องกัน การส่งเสริมสุขภาพ การวินิจฉัยโรคในระยะเริ่มแรกรวมทั้งการรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ

3. ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครอบครัวมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุ และควรจัดให้มีมาตรการหรือบริการสนับสนุนครอบครัวที่เลี้ยงดูผู้สูงอายุโดยเฉพาะครอบครัวที่มีรายได้น้อย

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1. เทศบาลจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุทุกปี เช่น การทำขนม การทำอาหาร เป็นต้น
2. เทศบาลให้การช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ ให้กับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน
3. เทศบาลประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุผ่านสื่อหอกระจายข่าวภายในชุมชน
4. เทศบาลสนับสนุนการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
5. เทศบาลควรจัดตั้งศูนย์รับแจ้งปัญหาความทุกข์ยากผู้สูงอายุในชุมชน
6. เทศบาลจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน โดยการส่งเสริมผู้สูงอายุให้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
7. การให้บริการตรวจสุขภาพเคลื่อนที่ ซึ่งทางเทศบาลเมืองอโยธยาปฏิบัติงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีการลงพื้นที่เยี่ยมผู้สูงอายุที่บ้านเป็นประจำ ให้บริการวัดความดันโลหิตอย่างสม่ำเสมอ
8. เชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพก่อนเข้าวัยสูงอายุ
9. เทศบาลส่งเสริมการออมสำหรับผู้สูงอายุ โดยผ่านกองทุนวันละบาทสวัสดิการชุมชน เมืองอโยธยา ตามข้อบังคับของสวัสดิการชุมชน
10. เทศบาลได้จ่ายเงินเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันได ซึ่งถือเป็นเงินที่ผู้สูงอายุควรได้รับอย่างสม่ำเสมอ
11. เทศบาลได้ให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถประกอบอาชีพ และไม่มีคนดูแล โดยการทำเรื่องขอรับเงินสงเคราะห์จากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด รายละเอียด 2,000 บาท
12. เทศบาลส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สำรวจเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในชุมชน สำรวจข้อมูลบ้านผู้สูงอายุที่ยากไร้ มีสภาพบ้านทรุดโทรม และประสานงานขอรับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและซ่อมแซมที่พักอาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ
13. เทศบาลเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามีส่วนร่วม เช่น การทำกิจกรรมร้องเล่นเต้นรำ การจัดทำห้องคาราโอเกะ เป็นต้น รวมทั้งชมรมผู้สูงอายุยังได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนไฟฟ้า เพื่อซื้อเครื่องดนตรีไทย เช่น ขลุ่ย อังกาลุง เป็นต้น เพื่อสร้างความบันเทิงให้กับผู้สูงอายุ
14. เทศบาลเมืองอโยธยามีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุเดือนละ 1 ครั้ง โดยการประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาทั้ง 3 แห่ง แต่ละโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จะมีกิจกรรมด้านการให้ความรู้ ทางศาสนา ทางด้านนันทนาการ ให้ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยกัน ทุกวันที่ 20 ของเดือน
15. เทศบาลจัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับอาคารสาธารณะ และห้องน้ำ

16. เทศบาลได้จัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษา การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้ทราบประเด็นปัญหา ที่ควรปรับปรุงสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองอโยธยา

2. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของหน่วยงานอื่นเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2543). **แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและอบต.**
กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). **ข้อมูลและดัชนีทางการศึกษาของประเทศไทย.**
กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (เอกสารอัดสำเนา).
- ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์. (2553). **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาและการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน
อาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.).** นครปฐม:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. (2529). **รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 6 ฉบับข่าวสาร
ข้อมูลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต.** กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- ชัยนาท จิตต์วัฒน์. (2540). **การอบรมโครงการเมืองน่าอยู่.** ชลบุรี: ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม เขต.
ทวีศักดิ์ สุททวาทิน. (2549). **การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ
แข่งขัน.** กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจรายวัน.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2546). **การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา.** พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:
สหธรรมิก.
- ทัศน์วรรณ พันธเสน. (2557). **การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบล
ธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี.** การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทัศนีย์ ธรรมสิทธิ์. (2545). **การปฏิรูประบบราชการสู่การบริหารภาครัฐแนวใหม่. วารสารดำรงราชานุภาพ.** 2(5).
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2541). **ปฏิรูประบบราชการเพื่อความอยู่รอด.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการสำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- เทอดศักดิ์ จันเสวี. (2549). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย ใน
โรงเรียนเขตเทศบาลตำบลเขตจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่.** (ออนไลน์).
สืบค้นจาก: <http://www.gspa-sk-buu.net/theory/27.pdf/>. 2559.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). **กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นันทนา อยู่สบาย. (2557). **ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล
ศิระจรเข้ขัน้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ.** หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิพนธ์ คันธเสวี. (2537). **มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เนตรนภา จารุชาติ. (2554). **การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
โพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร.** คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เนตรพัฒน์ ยาวิราช. (2546). **การจัดการสมัยใหม่ : Modern managerment.** พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประนอม โอทกานนท์. (2554). **ชีวิตที่สุขสมบูรณ์ของผู้สูงอายุไทย หลักการวิจัย และบทเรียนจากประสบการณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมวลศักดิ์ ศรีสมบูรณ์. (2542). **การศึกษาคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดกองกำกับ การสืบสวนสอบสวนตำรวจนครบาล. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- ปัญจมาพร พิพัฒน์วงศ์. (2540). **ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยม. ในสังกัดกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- ปิยะดา ภัคดีอำนาจ. (2557). **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลगतอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- พัฒนชัย วิเศษสมบัติ. (2552). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. เอกสารประกอบการสอนระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.**
- พิชิต ฤทธิจรรย์. (2544). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แฮ้าส์ออฟ เคอร์มีส์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลี จุฑา. (2542). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มาลี สบายยิ่ง. (2546). **ประชากรและการพัฒนาคุณภาพชีวิต**. สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เมธีปิ ลันธนานนท์. (2528). **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พัทธ์กษัอักษร.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ระพีพรรณ คำหอม (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท**. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2545). **การบริหารค่าจ้างและเงินเดือน**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2545). **ระเบียบวิธีการวิจัย**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2548). **การจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการบริหารปกครองในระบอบประชาธิปไตย: สองกระแสความคิดในการบริหารจัดการภาครัฐลูกค้ำหรือพลเมือง**. **รัฐศาสตร์สาร**. 7, 35 - 86.
- วิจิตรา (ฟุ้งลัดดา) วิเชียรชม. (2557). **การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ**. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิฑูรย์ เดโซ. (2541). **คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กรณีศึกษาข้าราชการตำรวจภูธรที่ปฏิบัติราชการในจังหวัดระนอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์ องค์การศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิมพ์พิสุทธิ์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). **ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์ .
- ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ ออยุธยา. (2540). **ทฤษฎีและแนวความคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์**. ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ. (2545). **การจัดการและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สมคิด บางโม. (2545). **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมยศ นาวิการ. (2550). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). **ทฤษฎีความพึงพอใจ**. กรุงเทพฯ: ตำราขัยการพิมพ์.
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2541). **พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บัค พอยท์.
- สันสิทธิ์ ขวลิตธำรง. (2546). **รัฐศาสตร์ภาพกว้าง**. กรุงเทพฯ: สวีชาญการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546ก). **แนวทางดำเนินการจัดการ สถานศึกษากิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบอบราชการ. (2541). **แผนแม่บทการปฏิรูประบอบราชการ (พ.ศ. 2540 - 2544)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2554). **ทำเนียบองค์กรชมรมด้านผู้สูงอายุ พ.ศ. 2554 ภาค กลาง**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ.
- สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). **สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย**. วารสารเทคโนโลยี ภาควิชา. 7(1), 73 - 82.
- อรวรรณ ณะราช. (2546). **การบริหารเรียนนอนโรงเรียนในสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์เขต การศึกษาที่ 8**. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏลำปาง.
- อารี เพชรผุด. (2537). **มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน**. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- Bartol, K. M., & Martin, D. C. (1991). **Management**. 2nd ed. New York: McGraw - Hill.
- Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1990). The four is Transformational Leadership. **Journal of European Industrial Training**, 15(2), 37-89.
- Bovee, Courtland L. & et al. (1993). **Management**. New York: Mc Graw - Hill.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Test**. 5th ed. New York: Harper Collins.
- Fiedler, F. E. (1967). **A Theory of Leadership Effectiveness**. New York: McGraw - Hill.

- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill Book.
- Gulick, Luther. (1987). **Notes on the Theory of Organization in Gulick L. Urwick, L. (ed) Paper on The Science of Administration**. New York: Institute of Public Administration.
- Likert, Rensis A. (1961). **New Patterns of Management**. New York: McGraw - Hill Book Company Inc.
- McGregor, Douglas M. (1960). **The Human Side of Enterprise**. New York: McGraw - Hill Book.
- Miner, J. B. (1992). **Industrial - Organization Psychology**. New York: The State University of New York at Buffalo.
- Reddin, William J. (1970). **Managerial effectiveness**. New York: McGraw - Hill.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row Publications.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยในเชิงวิชาการเท่านั้น
3. แบบสอบถามนี้ใช้ 1 ฉบับ ต่อ 1 คน ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ หรือในช่องว่าง หรือต้องเขียนข้อความที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้
 - ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่าน โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกข้อ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัยในครั้งนี้ และคำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใดต่องานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
 - ตอนที่ 2 ปัจจัยการบริหารจัดการ
 - ตอนที่ 3 ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - ตอนที่ 4 การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

แบบสอบถาม

เรื่อง

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความในช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 60 - 70 ปี

2. 71 - 80 ปี

3. 81 - 90 ปี

4. มากกว่า 90 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

1. เกษตรกร

2. ค้าขาย

3. รับจ้าง

4. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

5.ว่างงาน

5. รายได้ต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท

2. 10,001 - 20,000 บาท

3. 20,001 - 30,000 บาท

4. 30,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ระดับปัจจัยการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความในช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

ปัจจัยการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การอำนวยความสะดวก					
1.1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานผู้สูงอายุตามที่ได้รับมอบหมายของหัวหน้างาน					
1.2 เจ้าหน้าที่ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ					
1.3 เจ้าหน้าที่ให้คำอธิบายเรื่องต่าง ๆ ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย					
2. การวางแผนงาน					
2.1 เจ้าหน้าที่กำหนดวันที่ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุที่ต้องการขอความช่วยเหลือในชุมชน					
2.2 เจ้าหน้าที่จัดอบรมให้ความรู้เตรียมความพร้อมสำหรับเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ					
2.3 กำหนดแผนงานแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุวันพุธแรกของเดือน และไม่เกินวันที่ 10 ของเดือน					
3. การจัดองค์กร					
3.1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับให้บริการสวัสดิการผู้สูงอายุครอบคลุมทุกด้าน					
3.2 เทศบาลกำหนดลักษณะของผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุ					
3.3 เทศบาลกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุแก่ผู้สูงอายุอย่างชัดเจน					
4. บุคลากร					
4.1 เจ้าหน้าที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน					
4.2 เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน					
4.3 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพอ่อนน้อม					

ปัจจัยการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. งบประมาณ					
5.1 เทศบาลมีงบประมาณเพียงพอในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ					
5.2 เทศบาลมีงบประมาณเพียงพอในการพาผู้สูงอายุศึกษาดูงานนอกสถานที่					
5.3 ผู้สูงอายุได้รับเงินสนับสนุนในการประกอบอาชีพ					
6. การประสานงาน					
6.1 เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้บริการด้านรักษาพยาบาล สุขภาพอนามัย และการดูแลสุขภาพให้แข็งแรง					
6.2 เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ความช่วยเหลือด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุที่ยากจน					
6.3 เทศบาลปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครชุมชนให้ความช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งและอาศัยอยู่ตามลำพัง					

ตอนที่ 3 ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา อำเภอ
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความในช่องว่างให้ตรงกับ
ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ	ผลการบริหารจัดการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล					
1.1 ท่านได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี					
1.2 ท่านได้รับความรู้และแนะนำการดูแลสุขภาพที่ อย่างถูกต้อง					
1.3 ท่านได้รับการบริการด้านกายภาพบำบัด					
2. ด้านรายได้					
2.1 ท่านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมฝึกอาชีพแก่ ผู้สูงอายุ					
2.2 ท่านได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงแบบขั้นบันได เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และตรงเวลาทุกเดือน					
2.3 ท่านได้รับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่ เหมาะสม					
3. ด้านที่อยู่อาศัย					
3.1 ท่านได้รับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากหน่วยงาน ของรัฐ เช่น ปรับปรุงขนาดห้องน้ำที่กว้างขึ้น และมี ราวจับในห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวก เป็นต้น					
3.2 ท่านได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ เพื่อให้สามารถอยู่ในชุมชน/สังคมต่อไปได้					
3.3 เทศบาลจัดสรรเงินทุนสำหรับการปรับตัวที่อยู่ อาศัยช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวในบ้านของตน					
4. ด้านนันทนาการ					
4.1 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมหรือวันสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ					
4.2 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่ กับเทศบาล					
4.3 ท่านได้รับทราบข่าวสารผ่านสื่อหอ กระจายข่าวภายในชุมชน					

ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุ	ผลการบริหารจัดการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง					
5.1 ท่านได้รับบริการหน่วยเคลื่อนที่ด้านสุขภาพอนามัย					
5.2 ท่านได้รับการสนับสนุนในการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง					
5.3 ท่านได้รับความสะดวกในการให้บริการสาธารณะ					
6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน					
6.1 เทศบาลจัดตั้งศูนย์รับแจ้งปัญหาความทุกข์ยากต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ					
6.2 เทศบาลสนับสนุนให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน					
6.3 เทศบาลสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน					

ตอนที่ 4 การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
ผู้วิจัย

รายชื่อผู้บริหารเทศบาลเมืองอโยธยา ประธานชมรมผู้สูงอายุเทศบาลเมืองอโยธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 คน ตอบแบบสัมภาษณ์ เรื่อง การบริหารจัดการงาน
สวัสดิการ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

1. นายณรงค์ ต่านชัยวิโรจน์	ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา
2. นางปิยสิริ พียรภักดี	ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา
3. นางจันทร์เพ็ญ จุลวานิช	ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม
4. นายเฉลิม อภิวิาท	ตำแหน่ง ประธานชมรมผู้สูงอายุเทศบาลเมืองอโยธยา

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

คำแนะนำในการตอบแบบสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนางานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยในเชิงวิชาการเท่านั้น
3. แบบสัมภาษณ์นี้ใช้ 1 ฉบับ ต่อ 1 คน
4. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
 - ตอนที่ 2 การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - ตอนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่เห็นว่าเหมาะสมมากที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 25 - 35 ปี

2. 36 - 45 ปี

3. 46 - 55 ปี

4. มากกว่า 55 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ปริญญาตรี

3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์การทำงาน

1. 1 - 4 ปี

2. 5 - 10 ปี

3. 11 ปีขึ้นไป

5. ตำแหน่ง

1. นายกเทศมนตรีเมืองอโยธยา

2. รองปลัดเทศบาลเมืองอโยธยา

3. หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม

4. ประธานชมรมผู้สูงอายุ

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอ
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้าน
สุขภาพและการรักษาพยาบาล มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้าน
รายได้ มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 3 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้านที่อยู่
อาศัย มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 4 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ด้าน
นันทนาการมีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 5 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 6 ท่านคิดว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองโยธยา ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน มีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)

ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0.971	0.971	36

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
VAR00001	3.9000	0.95953	30
VAR00002	4.1000	0.88474	30
VAR00003	3.6667	0.80230	30
VAR00004	3.7000	0.91539	30
VAR00005	3.8333	0.79148	30
VAR00006	3.8667	0.81931	30
VAR00007	3.4333	0.72793	30
VAR00008	3.3667	0.76489	30
VAR00009	3.4333	0.89763	30
VAR00010	3.2667	0.73968	30
VAR00011	3.7333	0.69149	30
VAR00012	3.5333	0.73030	30
VAR00013	3.8667	0.86037	30
VAR00014	3.7667	0.89763	30
VAR00015	3.5000	0.77682	30
VAR00016	4.0667	0.78492	30
VAR00017	4.0667	0.69149	30
VAR00018	4.1000	0.80301	30
VAR00019	3.3000	0.74971	30

Item Statistics (ต่อ)

VAR00020	3.6667	0.75810	30
VAR00021	3.5667	0.77385	30
VAR00022	3.2000	0.80516	30
VAR00023	3.7667	0.89763	30
VAR00024	3.8667	0.81931	30
VAR00025	3.8333	0.83391	30
VAR00026	3.5333	0.81931	30
VAR00027	3.8000	0.84690	30
VAR00028	3.4000	0.77013	30
VAR00029	3.6667	0.71116	30
VAR00030	3.0333	0.80872	30
VAR00031	4.0333	0.80872	30
VAR00032	3.7000	0.95231	30
VAR00033	3.8333	0.83391	30
VAR00034	3.7000	0.95231	30
VAR00035	3.8333	0.83391	30
VAR00036	4.0333	0.80872	30

ภาคผนวก ค

วิเคราะห์ค่า IOC ความเที่ยงตรงของเนื้อหา

ดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับจุดมุ่งหมาย (Index of Item – Objective Congruence: IOC)

การหาความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดมุ่งหมายของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ใน การพิจารณาข้อความข้อที่ 1 - 36 มีดังนี้

ข้อที่	คนที่ 1			คนที่ 2			คนที่ 3			ผลรวม $\sum R$	IOC $= \frac{\sum R}{N}$	ผลการ วิเคราะห์
	1	0	-1	1	0	-1	1	0	-1			
1	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
2	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
3	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
4	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
5	✓			✓				✓		2	$= \frac{2}{3} = 0.67$	นำไปใช้ได้
6	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
7	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
8	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
9	✓			✓				✓		2	$= \frac{2}{3} = 0.67$	นำไปใช้ได้

ข้อ ที่	คนที่ 1			คนที่ 2			คนที่ 3			ผลรวม $\sum R$	IOC $= \frac{\sum R}{N}$	ผลการ วิเคราะห์
	1	0	-1	1	0	-1	1	0	-1			
10	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
11	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
12	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
13	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
14	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
15	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
16	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
17	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
18		✓		✓			✓			2	$= \frac{2}{3} = 0.67$	นำไปใช้ได้
19	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้

ข้อ ที่	คนที่ 1			คนที่ 2			คนที่ 3			ผลรวม $\sum R$	IOC $= \frac{\sum R}{N}$	ผลการ วิเคราะห์
	1	0	-1	1	0	-1	1	0	-1			
20	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
21	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
22	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
23	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
24	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
25	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
26	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
27	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
28	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
29	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้

ข้อ ที่	คนที่ 1			คนที่ 2			คนที่ 3			ผลรวม $\sum R$	IOC $= \frac{\sum R}{N}$	ผลการ วิเคราะห์
	1	0	-1	1	0	-1	1	0	-1			
30	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
31	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
32	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
33	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
34	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
35	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
36	✓			✓			✓			3	$= \frac{3}{3} = 1$	นำไปใช้ได้
รวม											0.97	

จากตาราง แสดงว่ามีข้อคำถามในการหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายมีข้อคำถามที่สอดคล้องกับเกณฑ์ จำนวน 36 ข้อ ที่สามารถนำไปใช้ได้ (ค่า IOC มากกว่า 0.05) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายระหว่าง 0.97

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	บุษยา พาสุกรี
วัน เดือน ปี ที่เกิด	12 มิถุนายน 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	83/1 หมู่ 1 ตำบลอุทัย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	ปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2547-2552	พนักงานจ้างทั่วไป เทศบาลเมืองไทรโยทยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2552-ปัจจุบัน	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ เทศบาลเมืองไทรโยทยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ เทศบาลเมืองไทรโยทยา
ที่ทำงานปัจจุบัน	เทศบาลเมืองไทรโยทยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา